

V Bruseli 30. januára 2025
(OR. en)

5785/25

COMPET 50	ENER 18
MI 57	ENV 51
IND 27	ESPACE 6
CLIMA 21	FIN 119
COH 1	PHARM 11
DRS 5	POLCOM 11
ECOFIN 105	RECH 30
EDUC 21	SOC 43
EF 21	TELECOM 23
EMPL 32	TRANS 17

SPRIEVODNÁ POZNÁMKA

Od: Martine DEPREZOVÁ, riaditeľka, v zastúpení generálnej tajomníčky Európskej komisie

Dátum doručenia: 29. januára 2025

Komu: Thérèse BLANCHETOVÁ, generálna tajomníčka Rady Európskej únie

Č. dok. Kom.: COM(2025) 30 final

Predmet: OZNÁMENIE KOMISIE EURÓPSKEMU PARLAMENTU, EURÓPSKEJ RADE, RADE, EURÓPSKEMU HOSPODÁRSKEMU A SOCIÁLNEMU VÝBORU A VÝBORU REGIÓNOV
Kompas konkurencieschopnosti pre EÚ

Delegáciám v prílohe zasielame dokument COM(2025) 30 final.

Príloha: COM(2025) 30 final

V Bruseli 29. 1. 2025
COM(2025) 30 final

**OZNÁMENIE KOMISIE
EURÓPSKEMU PARLAMENTU, EURÓPSKEJ RADE, RADE, EURÓPSKEMU
HOSPODÁRSKEMU A SOCIÁLNEMU VÝBORU A VÝBORU REGIÓNOV**

Kompas konkurencieschopnosti pre EÚ

Kompas konkurencieschopnosti pre EÚ

Európa má v oblasti hospodárstva mnoho silných stránok, ale teraz musí konať, aby znovu nadobudla svoju konkurencieschopnosť a zabezpečila si prosperitu. EÚ má všetky prostriedky na to, aby bola lídrom v globálnej ekonomike zajtrajška. Má bezkonkurenčné talenty a kvalifikovanú pracovnú silu, veľkú zásobu súkromného kapitálu, jednotný trh kontinentálnej veľkosti, stabilné a predvídateľné právne prostredie, právny štát a jedinečné sociálne trhové hospodárstvo. Európa v posledných rokoch preukázala pozoruhodnú schopnosť reagovať na viacero kríz. Zvládla pandémie a energetický šok vyvolaný energetickým vydíraním zo strany Ruska. Dosiahla hmatateľný pokrok v oblasti dvojakej, digitálnej a ekologickej transformácie a zaviedla nové politiky a nové nástroje financovania na udržanie obnovy a zvýšenie hospodárskeho rastu.

EÚ musí urýchlene odstrániť dlhodobé prekážky a štrukturálne nedostatky, ktoré ju brzdia. Európa už viac ako dve desaťročia nedrží krok s ostatnými veľkými ekonomikami v dôsledku pretrvávajúceho rozdielu v raste produktivity. EÚ zaostáva za USA v oblasti najmodernejších technológií, zatiaľ čo Čína ju v mnohých odvetviach dobehla a v niektorých nových oblastiach rastu získava vedúce postavenie. Hlavnou príčinou je nedostatok inovácií. Európa nedokáže pretaviť svoje myšlienky do nových technológií uplatniteľných na trhu a nedokáže tieto technológie integrovať do svojej priemyselnej základne. Vnútroštátne obmedzenia zároveň obmedzujú schopnosť európskych spoločností brániť sa. Tlačia ich vysoké ceny energií a vysoké regulačné zaťaženie. Okrem toho čelia čoraz nerovnejším podmienkam na globálnej úrovni, ktoré sa vyznačujú rozsiahlym využívaním priemyselných dotácií v zahraničí. Európa je tiež čoraz viac závislá od strategických vstupov a vysoko koncentrovaných dodávateľských reťazcov.

Na zabezpečenie budúcnosti EÚ ako hospodárskej veľmoci, investičnej destinácie a výrobného centra je naliehavo potrebná rozhodná európska reakcia.

Pre Európu nie je v stávke len hospodársky rast, ale aj budúcnosť jej modelu. Ak Európa nezvýši svoju produktivitu, riskuje, že uviazne na ceste pomalého rastu s nižšími príjmami pre zamestnaných, nižším blahobytom pre znevýhodnených a menej príležitostami pre všetkých. Európa čelí svetu vyznačujúcim sa rivalitou mocností, súperením o technologickú nadvládu a bojom o kontrolu nad zdrojmi. V tomto svete sú konkurencieschopnosť Európy a to, čo Európa predstavuje, neoddeliteľné.

Naša sloboda, bezpečnosť a autonómia budú viac ako kedykoľvek predtým závisieť od našej schopnosti inovovať, konkurovať a rásť. To bude kľúčom k financovaniu technologickej a energetickej transformácie EÚ. Tie zabezpečia, aby náš osobitý sociálny model zostal udržateľný. Poskytnú tiež zdroje na to, aby Európa mohla zaručiť svoju bezpečnosť a zohrávať globálnu úlohu v zahraničných záležitostiach. Je nevyhnutné vytvoriť podmienky na to, aby sa podnikom darilo a aby mal každý rovnakú šancu na úspech. Zvyšovanie konkurencieschopnosti a produktivity pôjde ruka v ruke s posilnením postavenia ľudí. Ekologické hospodárstvo je silnou hnacou silou konkurencieschopnejšej Európy. EÚ musí zabezpečiť svoju udržateľnú prosperitu a konkurencieschopnosť a zároveň zachovať svoje jedinečné sociálne trhové hospodárstvo, úspešne zvládnuť dvojakú transformáciu a zachovať svoju suverenitu, hospodársku bezpečnosť a globálny vplyv. Ako varoval Mario Draghi, ak Európa pristúpi na riadený a postupný hospodársky pokles, odsúdi sa na „pomalú agóniu“.

Vo februári 2024 zástupcovia európskych podnikov a odborov schválili Antverpskú deklaráciu, v ktorej vyzývajú na uzavretie priemyselnej dohody. V **Lettovej správe** ⁽¹⁾ vyšlo varovanie, že Európa musí oveľa viac využívať svoj jednotný trh, inak stratí význam vo svete, ktorý charakterizuje konkurencia veľkých mocností. Riziko deindustrializácie

(1) <https://www.consilium.europa.eu/media/ny3j24sm/much-more-than-a-market-report-by-enrico-letta.pdf>

a hospodárske ťažkosti boli ústrednými témami verejnej diskusie v členských štátoch pred voľbami do Európskeho parlamentu. Na základe strategického programu Európskej rady prijali vedúci predstavitelia EÚ Vyhlásenie z Budapešti, v ktorom vyzvali na uzavretie dohody o konkurencieschopnosti pre Európu.

Draghiho správa ⁽²⁾, vypracovaná na žiadosť predsedníčky Komisie von der Leyenovej, obsahuje precíznu analýzu ťažkej situácie Európy. V správe sa varuje, že Európa sa už nebude môcť spoliehať na mnohé faktory, ktoré v minulosti podporovali rast: silný vonkajší dopyt, ktorý bol spôsobený otvoreným systémom svetového obchodu, prístup k lacnej a bohatej energii z fosílnych palív a „mierová dividenda“, ktorú prinieslo obdobie relatívnej geopolitickej stability, čo umožnilo vládám EÚ mýňať na iné priority. Európa stráca svoje motory rastu práve v čase, keď čelí obrovským investičným potrebám na modernizáciu svojho hospodárstva, financovanie ekologickej a digitálnej transformácie a zaistenie svojej bezpečnosti. V Draghiho správe sa stanovuje jasná diagnóza a poskytujú konkrétne odporúčania, ako nasmerovať Európu na inú trajektóriu. **Je čas začať konať.**

Nová Komisia má ambiciózny politický mandát, ktorý vychádza z politických usmernení predsedníčky, a to byť Komisiou pre rast a investície. Ústrednou témou tohto funkčného obdobia je konkurencieschopnosť. **V tomto oznámení sa vytyčuje kompas, ktorým sa bude riadiť práca v nasledujúcich piatich rokoch, a uvádzajú sa v ňom prioritné opatrenia na oživenie hospodárskej dynamiky v Európe.**

Nový model konkurencieschopnosti založený na produktivite založenej na inováciách

Z Draghiho správy vyplýva, že inovácie musia byť základom európskej obnovy, pričom sa musia odstrániť ďalšie obmedzenia, ktoré brzdia rast. Priemyselná štruktúra Európy sa stala statickou, dominujú v nej tradičné odvetvia, ktoré vynakladajú menej prostriedkov na výskum a inovácie ako technologické odvetvia v USA, a len málo startupov dosahuje kritické množstvo nových prelomových technológií ⁽³⁾. Vzhľadom na to, že počet obyvateľov Európy bude klesať, sa Európa nemôže spoliehať na to, že jej budúci rast budú poháňať rastúce vstupy práce. Produktivitu je preto potrebné oživiť prechodom k hraniciam inovácií a investíciami do zručností, nie znižovaním miezd.

Európa musí zároveň čeliť ďalším potenciálnym brzdám svojej konkurencieschopnosti. Prechod na dekarbonizované hospodárstvo musí byť konkurencieschopný a technologicky neutrálny, pričom prechod na čistejšie zdroje energie musí znížiť náklady na energiu a cenovú volatilitu. Nariadenie EÚ musí byť primerané. EÚ musí tiež zaručiť svoje priemyselné zastúpenie v kľúčových technologických odvetviach a zmierniť riziká pre svoju bezpečnosť a odolnosť vyplývajúce zo závislostí, v opačnom prípade geopolitická neistota zatieni vyhliadky našich spoločností a zaťaží investície.

Cieľom kompasu je rozvíjať prirodzené silné stránky Európy, využívať jej zdroje a odstraňovať prekážky na európskej a vnútroštátnej úrovni.

Európa musí byť miestom, kde sa vynájdu, vyrobia a uvedú na trh technológie, služby a ekologické výrobky zajtrajška, dokým zostávame na ceste k dosiahnutiu klimateckej neutrality. Európa, ktorá zostáva domovom špičkových vedeckých a výskumných inovácií, ktorá udrží a priláka najlepšie svetové talenty a zabezpečí kvalitné

⁽²⁾ https://commission.europa.eu/topics/strengthening-european-competitiveness/eu-competitiveness-looking-ahead_sk

⁽³⁾ Európska komisia (2025), Výročná správa o jednotnom trhu a konkurencieschopnosti. To predstavuje približne dve tretiny rozdielu v HDP na obyvateľa medzi EÚ a USA.

pracovné miesta pre všetkých, kde vzostupná konvergencia medzi regiónmi posilňuje naše globálne postavenie a našu jednotu a ktorá je poprednou svetovou investičnou destináciou a odmeňuje riziko a podnikavosť.

Kompas konkurencieschopnosti

Kompas konkurencieschopnosti stanovuje konkurencieschopnosť ako jednu z hlavných zásad činnosti EÚ.

Kompas sleduje dva všeobecné ciele. Po prvé, identifikovať politické zmeny potrebné na to, aby Európa mohla zaradiť vyšší rýchlostný stupeň. V niektorých oblastiach bude potrebné aktualizovať existujúce politiky; v iných je potrebná zásadná zmena, aby sa prispôbili novej realite. Druhým cieľom je vyvinúť nové spôsoby spolupráce na zvýšenie rýchlosti a kvality rozhodovania, zjednodušiť naše rámce a pravidlá a prekonať roztrieštenosť. Európa sa môže vyrovnávať svojim konkurentom s veľkosťou svojho kontinentu len vtedy, ak budú politiky EÚ a jednotlivých štátov zosúladené podľa rovnakých cieľov a budú sa navzájom posilňovať. Keďže mnohé kľúčové nástroje, od daní cez trhy práce až po priemyselné politiky, sú z veľkej časti alebo čiastočne v rukách vlád EÚ, koordinované vnútroštátne reformy a investície budú kľúčovou súčasťou tejto celkovej stratégie.

V Draghiho správe sa uvádzajú **tri transformačné požiadavky na zvýšenie konkurencieschopnosti** a v kompase sa stanovuje prístup a výber kľúčových opatrení na realizáciu každej z týchto požiadaviek v nasledujúcich rokoch:

- odstránenie inovačnej priepasti,
- spoločný plán dekarbonizácie a konkurencieschopnosti,
- zníženie nadmerných závislostí a zvýšenie bezpečnosti.

Tieto hlavné body dopĺňajú opatrenia v oblasti **horizontálnych faktorov**, ktoré sú nevyhnutné na podporu konkurencieschopnosti vo všetkých odvetviach:

- **zjednodušenie** regulačného prostredia, zníženie záťaže a uprednostnenie rýchlosti a flexibility,
- plné využitie výhod z rozsahu, ktoré ponúka **jednotný trh**, odstránením prekážok,
- **financovanie** prostredníctvom únie úspor a investícií a nového zamerania rozpočtu EÚ,
- podpora **zručností** a **kvalitných pracovných miest** pri zabezpečení sociálnej spravodlivosti,
- lepšia **koordinácia politik** na úrovni EÚ a na vnútroštátnej úrovni.

Na konci každej časti je uvedený časový harmonogram a neúplný zoznam plánovaných iniciatív.

Udržateľná prosperita a konkurencieschopnosť

1. Tri transformačné požiadavky na posilnenie konkurencieschopnosti

1.1. Preklenutie inovačnej priepasti

Podiel Európy na celosvetových patentoch je porovnateľný s podielom USA a Číny. Napriek tomu sa komerčne využíva len jedna tretina patentov registrovaných univerzitami v EÚ⁽⁴⁾. Pre európskych výskumných pracovníkov a podnikateľov je cesta od objavu a patentovania k uvedeniu na trh plná prekážok.

EÚ musí znovu naštartovať účinný inovačný cyklus. Z Draghiho správy vyplýva, že rast produktivity je výsledkom kombinácie dvoch síl: prevratných inovácií, ktoré prinášajú nové, dynamické startupy, ktoré sú výzvou pre etablované spoločnosti; a zvýšenia efektívnosti vo vyspelých tradičných odvetviach, ktoré tieto inovácie uplatňujú. Ak sú tieto dve sily slabé, čo je prípad Európy, hospodárstvo uviazne v odvetviach so znižujúcim sa rozsahom radikálnych inovácií a výdavky súkromného sektora na výskum a vývoj sa zastavia⁽⁵⁾. **Ak chceme, aby budúcnosť priemyslu bola „made in Europe“, EÚ musí oživiť inovačný cyklus.**

Zakladaniu a rozširovaniu podnikov v Európe v súčasnosti bráni roztrieštenosť trhu, obmedzenia rizikového kapitálu a nedostatočná podpora inovácií. Európske startupy majú problémy s expanziou v rámci jednotného trhu z dôvodu pretrvávajúcich regulačných prekážok. Majú tiež horší prístup k rizikovému kapitálu a iným formám rizikového kapitálu ako ich kolegovia v USA: podiel celosvetových prostriedkov rizikového kapitálu získaných v EÚ je len 5 % v porovnaní s 52 % v USA a 40 % v Číne⁽⁶⁾. Tieto dva faktory sa navzájom

⁽⁴⁾ Európska komisia (2025), Výročná správa o jednotnom trhu a konkurencieschopnosti

⁽⁵⁾ MMF, 2024, *Regional Economic Outlook Note Europe: Europe's Declining Productivity Growth: Diagnoses and Remedies* (Regionálny ekonomický výhľad pre Európu: Klesajúci rast produktivity v Európe: diagnózy a nápravné opatrenia), 13. novembra 2024

⁽⁶⁾ EIB, „*The scale-up gap: Financial markets constraints holding back innovative firms in the European Union*“ (Priepasť medzi scaleupmi: obmedzenia na finančných trhoch brzdia inovatívne podniky v Európskej únii), 2024

posilňujú: nižšie vyhliadky na rast startupov v EÚ a vyššie náklady na zlyhanie znižujú ich atraktivnosť v očiach investorov. Mnohé z nich preto hľadajú financovanie v USA a presúvajú sa tam, aby mohli využívať výhody väčšieho trhu a zákaznickej základne.

Osobitná stratégia EÚ pre startupy a scaleupy sa bude zaoberať prekážkami, ktoré bránia vzniku a rozširovaniu nových spoločností. Začne sa zlepšením vzťahov medzi univerzitami a podnikmi a vytvorením lepších vyhliadok na komercializáciu patentov. Odstráni prekážky spôsobené nedostatočným prístupom k rizikovému kapitálu, roztriešteným jednotným trhom a obmedzenou dostupnosťou a mobilitou talentovaných a kvalifikovaných pracovníkov, ako aj nedostatočne cielenou podporou inovácií. **Európsky právny predpis týkajúci sa inovácie** podporí prístup inovatívnych spoločností k európskym výskumným a technologickým infraštruktúram, duševným aktívam vytvoreným v rámci výskumu a inovácií financovaných z verejných zdrojov s cieľom zvýšiť počet patentov a regulačným experimentálnym prostrediam, ktoré inovátorom umožnia vyvíjať a testovať nové nápady.

Ak by sa inovatívnym spoločnostiam umožnilo využívať výhody jednotného, harmonizovaného súboru pravidiel platných v celej EÚ bez ohľadu na to, kde investujú a pôsobia na jednotnom trhu, namiesto toho, aby čelili 27 rôznym právnym režimom, znamenalo by to skutočnú zmenu. Komisia preto navrhne **28. právny režim**, ktorý zjednoduší platné pravidlá a zníži náklady na zlyhanie vrátane všetkých príslušných aspektov práva obchodných spoločností, konkurzného, pracovného a daňového práva.

Keďže inovatívne spoločnosti v Európe rastú, EÚ urobí všetko pre to, aby im zabezpečila potrebné financovanie. Európa nemá nedostatok kapitálu, ale ten je k dispozícii prevažne prostredníctvom bankového financovania než prostredníctvom vlastného kapitálu alebo iných foriem rizikového kapitálu. S cieľom vytvoriť vhodnejšie finančné prostredie pre startupy a scaleupy budú v rámci pripravovaných iniciatív v rámci únie úspor a investícií predstavené opatrenia na podporu európskeho rizikového kapitálu (pozri oddiel 2.3).

Komisia bude okrem toho spolupracovať so skupinou EIB a súkromnými investormi na zavedení investičného programu TechEU, ktorý pomôže preklenúť nedostatok finančných prostriedkov na podporu prevratných inovácií, posilní priemyselné kapacity Európy a zvýši počet spoločností, ktoré investujú do inovatívnych technológií, ako sú umelá inteligencia, čisté technológie, kritické suroviny, uskladňovanie energie, kvantová výpočtová technika, polovodiče, vedy o živej prírode a neurotechnológie.

S rozvojom vízie budúcnosti poľnohospodárstva a potravinových systémov by sa malo podporovať aj podnikanie v poľnohospodárstve ako hnacia sila inovatívnych a udržateľnejších poľnohospodárskych postupov.

Európa bude podporovať aj sústavu inovácií, pričom sa sústreďí na zvyšovanie výdavkov na výskum a vývoj a ich koordináciu v rámci projektov s veľkým vplyvom. S cieľom zlepšiť celkové prostredie, ktoré vytvára inovácie, Komisia predloží **akt o európskom výskumnom priestore**, aby posilnila investície do výskumu a vývoja a dosiahla cieľ 3 % HDP, viac zamerala podporu výskumu na strategické priority, posilnila zosúladenie priorít financovania EÚ a členských štátov a podporila obchodnosť znalostí a talentov v Európe. Ako sa navrhuje v Draghiho správe, práca, ktorú začala Európska rada pre inovácie s cieľom podporiť rozširovanie vysokorizikových spoločností, by mala pokračovať zvýšeným riskovaním, inšpirovaným prvkami modelu DARPA ⁽⁷⁾.

⁽⁷⁾ Draghiho správa *The future of European competitiveness – In-depth analysis and recommendations* (Budúcnosť európskej konkurencieschopnosti – hĺbková analýza a odporúčania), strana 248.

Vzhl'adom na odbúravanie prekážok rozširovania Európa musí zabezpečiť podmienky pre rozvoj vyspelých technológií. Aby Európa posilnila svoju technologickú suverenitu a konkurencieschopnosť, musí stáť v čele inovácií v technologických odvetviach, ktoré budú mať význam pre hospodárstvo zajtrajška, ako sú umelá inteligencia, polovodičové a kvantové technológie, pokročilé materiály, biotechnológie, technológie ekologickej energie, robotika, vesmírne technológie, prepojená a autonómna mobilita a ďalšie.

Európa je lídrom v poskytovaní stabilného a bezpečného rámca pre spoločnosti vyvíjajúce a prevádzkujúce digitálne technológie na jednotnom trhu, a to prostredníctvom opatrení, ako sú akt o údajoch a akt o správe údajov, akt o kybernetickej odolnosti a akt o umelej inteligencii, a odvetvových iniciatív, ako je akt o emisne neutrálnom priemysle a nový Európsky priestor zdravotných údajov. Európske normy ovplyvnili vývoj globálneho regulačného rámca. Teraz sa treba zamerať na to, aby sme umožnili rozvoj našich technologických talentov a podporovali priemyselný rozvoj na svetovej úrovni v EÚ, aby sme mohli využívať výhody produktivity vyplývajúce z technológií.

Európa potrebuje výpočtovú, cloudovú a dátovú infraštruktúru, ktorú si vyžaduje vedúce postavenie v oblasti umelej inteligencie. V rámci **stratégie pre kontinent umelej inteligencie** sa iniciatíva **tovární umelej inteligencie** zameria na využitie všetkých výhod vyplývajúcich z agregácie a sieťových efektov na európskej úrovni. Na základe existujúcej európskej siete superpočítačov svetovej úrovne EuroHPC sa touto iniciatívou zriaďujú „továrne umelej inteligencie“, ktoré zvýšia výpočtový výkon Európy a sprístupnia ho startupom, výskumným pracovníkom a priemyselným subjektom na školenie, vývoj a zlepšovanie modelov umelej inteligencie. Komisia zároveň prostredníctvom **aktu EÚ o rozvoji cloudových služieb a umelej inteligencie** zmobilizuje verejné a súkromné iniciatívy na vytvorenie nových gigatovární umelej inteligencie špecializovaných na školenie s veľmi veľkými modelmi umelej inteligencie, ktoré umožnia kľúčové ekosystémy umelej inteligencie v celej EÚ. V akte sa tiež stanovujú minimálne kritériá pre cloudové služby ponúkané v Európe. Tým sa doplní podpora návrhu a výroby čipov v Európe vrátane ďalších opatrení v súvislosti so špičkovými čipmi s umelou inteligenciou. Keďže dostupnosť rozsiahlych a vysokokvalitných údajov je základným prvkom rozvoja umelej inteligencie, Komisia navrhne **stratégiu pre dátovú úniu** s cieľom zlepšiť a uľahčiť bezpečnú výmenu súkromných a verejných údajov, zjednodušiť regulačný režim a jeho uplatňovanie a urýchliť vývoj nových systémov alebo aplikácií.

Európa si musí udržať vedúce postavenie aj v oblasti **kvantových technológií**, ktoré môžu priniesť revolúciu v digitálnych šifrovacích systémoch, ktoré sú základom dnešnej bezpečnostnej a obrannej komunikácie, zdravia prostredníctvom skenovania a objavovania liekov, ako aj obchodných transakcií. **Stratégia pre kvantové technológie a akt o kvantových technológiách** budú vychádzať z existujúceho aktu o čipoch s cieľom riešiť regulačnú fragmentáciu, zosúladiť programy EÚ a vnútroštátne programy a podporiť investície do celoeurópskej kvantovej výpočtovej, komunikačnej a snímacej infraštruktúry.

Investovanie do nových motorov rastu

Vedy o živej prírode sú hnacou silou inovácií v biotechnológiách a majú veľký potenciál z hľadiska konkurencieschopnosti v rôznych odvetviach, od farmaceutického priemyslu cez poľnohospodárstvo a energetiku až po potravinárstvo a krmivárstvo. EÚ vďaka **stratégii pre biohospodárstvo** získa pozíciu na rýchlo sa rozvíjajúcom trhu biohospodárstva s významným potenciálom rastu v oblasti biologických materiálov, biovýroby, biochemických výrobkov a agrobiotechnológií, zníži našu závislosť od

fosílnych palív a zlepši hospodárske vyhliadky našich vidieckych oblastí. Nový **európsky akt o biotechnológiách** poskytne rámec zameraný na budúcnosť, ktorý podporí inovácie v oblastiach, ako je hodnotenie zdravotníckych technológií a klinické skúšky, a všeobecne využije potenciál, ktorý môžu biotechnológie priniesť nášmu hospodárstvu.

Dopyt po **inovatívnych progresívnych materiáloch** sa v nasledujúcich rokoch exponenciálne zvýši, čo priláka investície a zmení globálne dodávateľské reťazce. Komisia predloží **akt o progresívnych materiáloch**, aby sa vytvorili rámcové podmienky na podporu celého životného cyklu, od výskumu a inovácií cez zakladanie nových podnikov až po výrobu a nasadenie.

Vesmír je rovnako odvetvím špičkových technológií, v ktorom sa do roku 2030 očakáva deväťnásobný rast. Konkurencieschopnosť európskeho vesmírneho sektora sa musí zachovať prostredníctvom lepšej koordinácie verejných výdavkov, podpory investícií európskych inovatívnych startupov a scaleupov a posilnenia odolnosti dodávateľského reťazca v oblasti vesmíru. Návrh **aktu o vesmíre** zabezpečí a zlepši fungovanie vnútorného trhu s vesmírnymi činnosťami prostredníctvom súboru opatrení, ktoré harmonizujú požiadavky na bezpečnosť, odolnosť a udržateľnosť vesmírnych činností na úrovni Únie a odstraňujú roztrieštenosť vyplývajúcu z vnútroštátnych právnych predpisov.

Politika hospodárskej súťaže je tiež dôležitým nástrojom na posilnenie konkurencieschopnosti Európy. Prísne a účinné presadzovanie antitrustových pravidiel a pravidiel fúzií v súlade s jasnými a predvídateľnými pravidlami chráni spravodlivú hospodársku súťaž a motivuje spoločnosti k inováciám a zvyšovaniu efektívnosti. V celosvetových pretekoch v rozvoji progresívnych technológií a prelomových inovácií musí politika hospodárskej súťaže zároveň držať krok s vývojom trhov a technologických inovácií. To si vyžaduje nový prístup, ktorý by bol lepšie zameraný na spoločné ciele a umožnil by spoločnostiam rozšíriť svoje pôsobenie na svetových trhoch, pričom by sa vždy zabezpečili rovnaké podmienky na jednotnom trhu.

To by sa malo premietnuť do **revidovaných usmernení na posudzovanie fúzií**, aby sa inováciám, odolnosti a investičnej intenzite hospodárskej súťaže v určitých strategických odvetviach prikladala primeraná dôležitosť vzhľadom na akútne potreby európskeho hospodárstva. Všeobecnejšie povedané, nový prístup k politike hospodárskej súťaže EÚ si vyžaduje nielen zjednodušenie a zrýchlenie presadzovania práva, ale aj posilnenie a lepšie zacielenie presadzovania práva. Zabezpečí súdržný prístup vedúci k celkovým cieľom EÚ, najmä k preklenutiu inovačnej priepasti, riešeniu potreby efektívneho rozsahu, ak je to relevantné, a podpore dekarbonizácie priemyslu EÚ. Komisia napríklad preskúma rámec pre transfer technológií⁽⁸⁾, aby zabezpečila, že spoločnosti budú mať jasné, jednoduché a aktuálne pravidlá pre licenčné dohody na technológie podporujúce hospodársku súťaž, čím sa uľahčí šírenie technológií, podporí počiatočný výskum, vývoj a inovácie. Presadzovanie aktu o digitálnych trhoch otvorí uzavreté ekosystémy a umožní inovatívnym podnikom ponúkať zákazníkom nové digitálne služby. Komisia bude podporovať širšie využívanie dôležitých projektov spoločného európskeho záujmu v spojení s nástrojom na koordináciu v oblasti konkurencieschopnosti (pozri oddiel 2.5).

Rozširovanie inovácií v celom hospodárstve

Digitalizácia a šírenie najmodernejších technológií v európskom hospodárstve sú druhou nevyhnutnou zložkou na zvýšenie rastu produktivity v Európe. Celkovo 70 %

⁽⁸⁾ Nariadenie o skupinovej výnimke pre transfer technológií a usmernenia pre transfer technológií

novej hodnoty vytvorenej v globálnom hospodárstve v nasledujúcich desiatich rokoch bude digitálnej ⁽⁹⁾.

Integrácia umelej inteligencie do strategických odvetví, v ktorých je Európa tradične silná, bude mať rozhodujúci význam pre udržanie jej konkurenčnej výhody. V súčasnosti digitálne technológie využíva len obmedzený podiel podnikov v EÚ – napríklad v prípade umelej inteligencie je to len 13 % ⁽¹⁰⁾. Cieľom **stratégie využívania umelej inteligencie** bude podporiť nové priemyselné využitie umelej inteligencie v odvetviach, ako sú výroba, automobilový priemysel, energetika, robotika, farmaceutický priemysel a letectvo, finančné služby, ako aj zlepšenie verejných služieb, napríklad v zdravotníctve a justícii.

Digitalizácia verejných služieb a integrácia umelej inteligencie do verejného sektora zvýšia konkurencieschopnosť. Lepšia koordinácia a podpora týchto vertikálnych prípadov využitia umelej inteligencie a umelej inteligencie pre vedu v celej EÚ by sa mohla zabezpečiť prostredníctvom „CERN-u pre umelú inteligenciu“. V tomto smere musia **Európska rada pre výskum a Európska rada pre inovácie** pôsobiť vo svojich oblastiach na základe rovnakých strategických záujmov a užšie spolupracovať, aby dosiahli výsledky.

Popredné výrobné spoločnosti musia tiež zvýšiť intenzitu výskumu a vývoja a zároveň urýchliť šírenie inovácií. Strategické partnerstvá so startupmi by mohli podporiť vývoj nových produktov a systémov. Budúce financovanie výskumu EÚ bude poskytovať cieleňú podporu priemyselnej konkurencieschopnosti so strategickejšim a menej byrokratickým prístupom k podpore prechodu od aplikovaného výskumu do fázy rozširovania.

Preklopenie inovačnej priepasti si bude vyžadovať investície do najmodernejšej digitálnej infraštruktúry vrátane moderných optických sietí, bezdrôtových a satelitných riešení, investícií do 6G a možností cloud computingu. Napriek tomu Európa výrazne zaostáva za svojimi cieľmi digitálneho desaťročia do roku 2030 v oblasti pripojenia k infraštruktúre. V záujme nápravy sa v **akte o digitálnych sieťach** navrhnu riešenia na zlepšenie trhových stimulov na budovanie digitálnych sietí budúcnosti, zníženie záťaže a nákladov na dodržiavanie predpisov a zlepšenie digitálneho pripojenia pre koncových používateľov vytvorením integrovaného jednotného trhu pre konektivitu a koordinovanejšej politiky EÚ v oblasti frekvenčného spektra.

Pilier kľúčových opatrení 1

- Stratégia pre startupy a scaleupy [2. štvrťrok 2025]
- 28. režim [4. štvrťrok 2025 – 1. štvrťrok 2026]
- Európsky právny predpis týkajúci sa inovácie [4. štvrťrok 2025 – 1. štvrťrok 2026]
- Akt o európskom výskumnom priestore [2026]
- Iniciatíva tovární umelej inteligencie [1. štvrťrok 2025], stratégia využívania umelej inteligencie, stratégia pre umelú inteligenciu vo vede a stratégia pre dátovú úniu [3. štvrťrok 2025]

⁽⁹⁾ Svetové ekonomické fórum, *For inclusive growth, leaders must embrace a global and open economic future* (V záujme inkluzívneho rastu musia lídri prijať globálnu a otvorenú hospodársku budúcnosť), január 2025

⁽¹⁰⁾ Eurostat, Prieskum EÚ o využívaní IKT a elektronickom obchode v podnikoch (január 2025). Hoci to predstavuje výrazný medziročný nárast, potenciál oveľa širšieho využitia umelej inteligencie zostáva nedostatočne využitý.

- Akt EÚ o rozvoji cloudových služieb a umelej inteligencie [4. štvrťrok 2025 – 1. štvrťrok 2026]
- stratégia EÚ pre kvantové technológie [2. štvrťrok 2025] a akt o kvantových technológiách [4. štvrťrok 2025]
- Európsky akt o biotechnológiách a stratégia pre biohospodárstvo [2025 – 2026]
- Stratégia pre vedy o živej prírode [2. štvrťrok 2025]
- Akt o progresívnych materiáloch [2026]
- Akt o vesmíre [2. štvrťrok 2025]
- Revízia usmernení o kontrole horizontálnych koncentrácií
- Akt o digitálnych sieťach [4. štvrťrok 2025]

1.2. Spoločný plán dekarbonizácie a konkurencieschopnosti

Európa stanovila ambiciózný rámec, aby sa do roku 2050 stala dekarbonizovaným hospodárstvom. Bude pokračovať v stanovenom kurze, a to aj v rámci priebežného cieľa do roku 2040, ktorým je 90 % ⁽¹¹⁾. Tento rámec môže podporiť konkurencieschopnosť, ak sú ciele a politiky dobre zosúladené, pretože poskytuje istotu a predvídateľnosť pre spoločnosti aj investorov. Okrem toho, ako sa uvádza v Draghiho správe, politiky dekarbonizácie sú silnou hnacou silou rastu, ak sú dobre integrované s priemyselnou politikou, politikou hospodárskej súťaže, hospodárskou politikou a obchodnou politikou. Toto presvedčenie bude inšpiráciou pre iniciatívu **Dohoda o čistom priemysle**, ktorej cieľom je zabezpečiť, aby EÚ bola atraktívnym miestom pre výrobu vrátane energeticky náročných odvetví, a podporovať čisté technológie a nové obehové obchodné modely, aby sa splnili dohodnuté ciele dekarbonizácie.

Cenovo dostupná energia

EÚ musí vopred riešiť problém vysokých a nestabilných cien energie pre európske podniky a domácnosti. Ceny energií sú oveľa vyššie ako v konkurenčných regiónoch a v rámci EÚ sa výrazne líšia. Niektoré z príčin vysokých cien energií v Európe majú štrukturálny charakter. Európa je z takmer dvoch tretín svojej energie závislá od dovozu fosílnych palív. Manipulácia s touto závislosťou zo strany Ruska v súvislosti s jeho útočnou vojnou proti Ukrajine je hlavnou príčinou nedávnych prudkých nárastov cien. Táto závislosť sa môže časom znížiť len vďaka tomu, že sa v Európe bude vyrábať väčší podiel energie z dekarbonizovanej výroby. EÚ preto musí urýchliť prechod na čistú energiu a podporiť elektrifikáciu. Niektoré nákladové zložky cien energií však možno v **krátkodobom horizonte** znížiť, keďže sú dané neefektívnosťou pri navrhovaní sieťových taríf a zdaňovaní alebo nedostatočnou integráciou trhu s energiou.

Tieto problémy sa budú riešiť v rámci **akčného plánu pre prijateľné ceny energie** prostredníctvom celého radu opatrení, ktoré zabezpečia, aby mali domácnosti a priemyselní odberatelia širší priamy prístup k lacnej energii. Plán pomôže využiť výhody

⁽¹¹⁾ Porovnaj Voľbu Európy: Politické usmernenia pre budúcu Európsku komisiu 2024 – 2029.

zníženia nákladov na energiu vyplývajúce z ďalšej integrácie trhu, rozšíriť využívanie záruk a nástrojov na zníženie rizika s cieľom uľahčiť uzatváranie dlhodobých zmlúv o nákupe elektriny, motivovať priemyselných odberateľov k poskytovaniu služieb flexibility dopytu a podporiť spravodlivé rozdelenie nákladov energetického systému prostredníctvom lepšie navrhnutých taríf.

Nevyhnutným prvkom tohto plánu sú investície do európskych sietí, ktoré majú sprevádzať pokrok smerom k systému s nulovou čistou spotrebou energie, znížiť riziká obmedzovania dodávok energie z obnoviteľných zdrojov a využiť výhody jednotného trhu s energiou. Európa musí viac investovať do modernizácie a rozširovania svojej siete prenosu energie a distribučnej infraštruktúry, urýchliť investície do sietí na prepravu elektriny, vodíka a oxidu uhličitého, ako aj do systémov skladovania.

Podnikateľský stimul pre ekologickú výrobu

Aby sa hospodárstvo posunulo smerom k čistej výrobe a obehovosti, musí EÚ vytvoriť vedúce trhy a politiky, ktoré budú odmeňovať priekopníkov. Najsilnejšou hnacou silou v tomto procese je využitie sily domáceho trhu EÚ. To sa môže uskutočniť prostredníctvom nových opatrení na podporu dopytu po nízkouhlíkových výrobkoch, ako je napríklad referenčné hodnotenie/označovanie, mandáty alebo uprednostňovanie vo verejnom obstarávaní alebo finančné stimuly prostredníctvom rozdielových zmlúv. V rámci koordinácie medzi EÚ a členskými štátmi bude Komisia podporovať agregáciu dopytu a koordinovať opatrenia medzi členskými štátmi, a to aj prostredníctvom širšieho a jednoduchšieho využívania systémov „aukcie ako služby“⁽¹²⁾.

Popri stimuloch pre dopyt potrebujú výrobcovia čistých technológií pomoc, aby sa inovačné aktivity pretavili do vedúcej pozície vo výrobe. Lepšie sprevádzanie podnikov, najmä energeticky náročných podnikov, v ich úsilí prejsť na čisté technológie, si vyžaduje pružný a podporný rámec štátnej pomoci. V **Dohode o čistom priemysle** Komisia stanoví, ako môže dobre cieleňá a zjednodušená pomoc ďalej podporiť investície do dekarbonizácie a zároveň zabrániť narušeniam trhu. V rovnakom duchu Komisia vyzve členské štáty, aby zabezpečili, že prvky ich daňových systémov, ktoré majú vplyv na súkromné investičné stimuly, ako sú pravidlá odpisovania a daňové úľavy, budú priaznivé pre podnikateľský zámer ekologickej výroby.

Energeticky náročné odvetvia, ako sú oceliarsky, kovospracujúci a chemický priemysel, patria v tejto fáze transformácie k najzraniteľnejším odvetviám. Tieto odvetvia sú základom európskeho výrobného systému, pretože vyrábajú určité vstupy, ktoré sú nevyhnutné pre celé hodnotové reťazce. V nadväznosti na Dohodu o čistom priemysle budú pre niektoré z nich na základe intenzívneho dialógu a konzultácií so zainteresovanými stranami predložené prispôbené akčné plány. Napríklad na jar 2025 sa v **akčnom pláne pre oceliarsky a kovospracujúci priemysel** navrhnu konkrétne opatrenia na riešenie investičných potrieb, prístupu k prvotným a druhotným surovinám, využívanie nástrojov na ochranu obchodu a vymedzí sa v ňom dlhodobé riešenie, ktorým sa nahradia súčasné ochranné opatrenia vzhľadom na globálnu netrhovú nadmernú kapacitu. **Balík opatrení pre chemický priemysel** na konci roka 2025 bude mať kľúčový význam pre zabezpečenie konkurencieschopnosti priemyslu, ako aj ochrany ľudského zdravia a životného prostredia, pričom sa bude zameriavať aj na dodávky kritických chemických látok.

(12) „Aukcia ako služba“ bola prvýkrát zavedená v rámci Inovačného fondu EÚ pre vodíkovú banku, ktorý umožňuje členským štátom podporovať kvalifikované projekty, na ktoré nestačili finančné prostriedky EÚ.

Mobilita a technologická neutralita sú pre konkurencieschopnosť kľúčové. Komisia začala strategický dialóg s automobilovým priemyslom s cieľom urýchlene riešiť súčasné výzvy a navrhnúť konkrétne stratégie a riešenia, ktoré zabezpečia tomuto kľúčovému odvetviu pevnú budúcnosť v Európe. Dialóg sa bude zaoberať výzvami týkajúcimi sa inovácií a vedúceho postavenia v oblasti budúcich technológií, prechodu na čistú energiu a dekarbonizácie, prístupu ku globálne konkurencieschopným vstupom a bezpečnosti dodávok, pracovnej sily a zručností, spravodlivého obchodu a hospodárskej súťaže na celosvetovej úrovni, zefektívnenia a vykonávania právnych predpisov a zvýšenia dopytu prostredníctvom investícií do nabíjacej infraštruktúry a podpory využívania elektrických vozidiel. Normy CO₂ poskytujú dlhodobú istotu, ktorá umožní smerovať potrebné investície. V rámci tohto dialógu nájdeme okamžité riešenia na ochranu investičnej kapacity priemyslu, a to preskúmaním možných flexibilných opatrení, ktoré zabezpečia, že náš priemysel zostane konkurencieschopný bez toho, aby sa znížili celkové ambície cieľov na rok 2025. Okrem toho dosiahnutie cieľa klimatickej neutrality pre automobily do roku 2035 si bude vyžadovať technologicky neutrálny prístup, v ktorom majú e-palivá zohrávať úlohu prostredníctvom cielenej zmeny nariadenia v rámci plánovaného preskúmania. Dialóg sa premietne do **odvetvového akčného plánu EÚ pre automobilový priemysel** vrátane ambiciózných iniciatív na strane ponuky a dopytu, ako je napríklad návrh na ekologizáciu podnikových vozových parkov.

Komisia zároveň predloží **investičný plán pre udržateľnú dopravu** s dodatočnými opatreniami na zníženie rizika investícií potrebných na rýchly nárast nabíjacej infraštruktúry a výroby a distribúcie obnoviteľných a nízkouhlíkových palív v doprave. V novej stratégii sa zdôrazní úloha, ktorú budú európske **prístavy a námorný priemysel** zohrávať v budúcom hospodárstve EÚ, a zároveň sa vynaloží ďalšie úsilie na posilnenie cezhraničnej železničnej prepojenosti EÚ vrátane plánu na vytvorenie ambicióznej európskej vysokorýchlostnej železničnej siete.

Európa musí bojovať proti úniku uhlíka zo svojich priemyselných odvetví. Situácia energeticky náročných priemyselných odvetví zahrnutých do európskeho systému obchodovania s emisiami (ETS) a potreba minimalizovať prípady obchádzania a neúmyselných dôsledkov na hodnotové reťazce budú podkladom pre nadchádzajúce preskúmanie mechanizmu uhlíkovej kompenzácie na hraniciach⁽¹³⁾. S cieľom posilniť účinnosť mechanizmu sa v tomto preskúmaní bude analyzovať možné rozšírenie rozsahu pôsobnosti na ďalšie odvetvia a nadväzujúce výrobky, ako aj možné opatrenia na riešenie vplyvov na vývoz príslušného tovaru. Tým sa posilní cieľ zabrániť „úniku uhlíka“ a zabezpečí sa väčší vplyv, pokiaľ ide o podporu globálneho stanovovania cien uhlíka, a tým aj rovnaké podmienky na medzinárodnej úrovni.

Na ochranu a podporu **čistých technológií a dekarbonizovanej výroby** v EÚ sa v rámci Dohody o čistom priemysle a jej výsledkov koordinovaným spôsobom zmobilizujú rôzne politické nástroje, od uľahčenia udeľovania povolení a oprávnení až po stimuly priemyselnej politiky, od reformovaných pravidiel verejného obstarávania až po nástroje na ochranu obchodu, od cielených investícií Global Gateway a medzinárodných partnerstiev až po rozšírený prístup na trh. Politické zásahy budú vychádzať z posúdenia potrieb a výhľadu trhu, pričom sa zamerajú na technológie kľúčové pre dekarbonizáciu a odolnosť hospodárstva, na vznikajúce odvetvia alebo na technológie, pri ktorých hrozí,

⁽¹³⁾ Toto preskúmanie je nezávislé od súčasných príprav na zjednodušenie niektorých aspektov mechanizmu v krátkodobom horizonte. Pozri oddiel 2.1 ďalej v texte.

že súčasná domáca výroba v EÚ bude vystavená tlaku zo strany medzinárodných konkurentov, ktorí využívajú nerovnaké podmienky, dotácie alebo podporné politiky vedúce k nethovej nadmernej kapacite. Energeticky účinné technológie sa vo veľkej miere vyrábajú v Európe, čím poskytujú hospodárstvu EÚ konkurenčnú výhodu. Dosiahnutie klimatickej neutrality si bude vyžadovať záporné emisie. V súvislosti s revíziou smernice o systéme obchodovania s emisiami v roku 2026 sa budú vyvíjať stimuly, napr. na vytvorenie podnikateľského stimulu pre trvalé odstraňovanie uhlíka s cieľom kompenzovať zvyškové emisie v odvetviach, v ktorých je znižovanie emisií náročné.

Vo **vízii pre poľnohospodárstvo a potravinárstvo EÚ** sa napokon stanoví, ako zabezpečiť dlhodobú konkurencieschopnosť a udržateľnosť v rámci planetárnych hraníc pre poľnohospodársky a potravinársky sektor, zabezpečiť prosperujúce vidiecke oblasti, potravinovú bezpečnosť a odolnosť. Európsky pakt o oceánoch umožní Európe využiť svoju rozsiahlu morskú oblasť a pobrežie na podporu inovácií prostredníctvom nových modrých technológií, výroby čistej energie a potravinovej bezpečnosti.

Využitie potenciálu obehového hospodárstva

Efektívne využívanie zdrojov a podpora obehového využívania materiálov pomáha dekarbonizácii, konkurencieschopnosti a hospodárskej bezpečnosti. Predpokladá sa, že obehový potenciál európskeho trhu opätovnej výroby vzrastie zo súčasnej hodnoty 31 miliárd EUR na 100 miliárd EUR do roku 2030, čím sa vytvorí 500 000 nových pracovných miest⁽¹⁴⁾. Európa sa musí usilovať o vytvorenie jednotného trhu s odpadom, druhotnými a opätovne použiteľnými materiálmi, aby sa zvýšila účinnosť a rozšírila recyklácia. Návrh **aktu o obehovom hospodárstve** bude slúžiť ako katalyzátor investícií do recyklačných kapacít a povzbudí priemysel EÚ, aby účinne nahrádzal pôvodné materiály a obmedzil skládkovanie a spaľovanie použitých surovín. To bude sprevádzané zavedením požiadaviek na ekodizajn dôležitých skupín výrobkov.

Pilier kľúčových opatrení 2

- Dohoda o čistom priemysle a akčný plán pre prijateľné ceny energie [1. štvrťrok 2025]
- Akt na urýchlenie dekarbonizácie priemyslu [4. štvrťrok 2025]
- Akčný plán elektrifikácie a balík opatrení pre európske elektrizačné sústavy [1. štvrťrok 2026]
- Nový rámec štátnej pomoci [2. štvrťrok 2025]
- Akčný plán pre oceľiarsky a kovospracujúci priemysel [2025]
- Balík opatrení pre chemický priemysel [4. štvrťrok 2025]
- Strategický dialóg o budúcnosti európskeho automobilového priemyslu a priemyselný akčný plán [1. štvrťrok 2025].
- Investičný plán pre udržateľnú dopravu [3. štvrťrok 2025]

⁽¹⁴⁾ Svetová banka, 2022.

- Európska stratégia v oblasti prístavov a stratégia pre námorný priemysel [2025]
- Plán pre vysokorýchlostné železnice [2025]
- Preskúmanie mechanizmu uhlíkovej kompenzácie na hraniciach [2025]
- Akt o obehovom hospodárstve [4. štvrťrok 2026]
- Vízia pre poľnohospodárstvo a potravinárstvo [1. štvrťrok 2025]
- Pakt o oceánoch [2. štvrťrok 2025]
- Zmena právneho predpisu v oblasti klímy [2025]

1.3. Zníženie nadmerných závislostí a zvýšenie bezpečnosti

Globálne prepojenia, ktoré EÚ vytvorila na celom svete, podporujú hospodársky rast aj bezpečnosť. EÚ je veľmi otvorená obchodu, čo vytvára hlboké prepojenia, podporuje rozmanité dodávateľské reťazce a úzke aliancie s kľúčovými partnermi. Obchod bude kľúčom pre budúci rast EÚ.

V globálnom hospodárskom systéme rozbitom geopolitickou konkurenciou a obchodným napätím musí EÚ do svojich hospodárskych politík pevnejšie začleniť úvahy o bezpečnosti a otvorenej strategickej autonómii. Bezpečnostné prostredie je predpokladom hospodárskeho úspechu a konkurencieschopnosti podnikov EÚ. Spoločnosti nebudú dlhodobo investovať do oblastí, v ktorých čelia neistote, pokiaľ ide o bezpečnostné prostredie alebo hrozby pre kritickú infraštruktúru; kde sa obávajú, že ich dodávateľské reťazce budú v dôsledku medzinárodného napätia narušené a utlmené; alebo ak hrozí, že ich investície budú zničené nekalou súťažou vyplývajúcou z nerovnakých podmienok na globálnej úrovni. Bezpečnosť a odolnosť sa zároveň môžu stať hnacou silou konkurencieschopnosti a inovácií.

Obchod a hospodárska bezpečnosť

Obchod s tretími krajinami je kľúčovým faktorom prosperity Európy. Zahraničný obchod s tovarom a službami dnes už tvorí podstatnú časť HDP EÚ. V roku 2023 presiahne transatlantický obchod medzi EÚ a USA 1,5 bilióna EUR; EÚ a USA spolu predstavujú takmer 30 % svetového obchodu. V budúcnosti sa predpokladá, že 90 % celosvetového hospodárskeho rastu sa uskutoční mimo hraníc Európy. Vysoká miera otvorenosti obchodu je preto kľúčová nielen pre udržanie prosperity Európy, ale aj pre zvýšenie jej odolnosti.

Schopnosť EÚ diverzifikovať a znížiť závislosť bude závisieť od účinných partnerstiev. EÚ už má najväčšiu a najrýchlejšie rastúcu sieť obchodných dohôd na svete, ktorá zahŕňa 76 krajín, ktoré tvoria takmer polovicu obchodu EÚ. Sme obchodným partnerom číslo jeden pre 72 krajín, ktoré predstavujú 38 % svetového HDP. Mobilizujeme tiež investičné balíky Global Gateway po celom svete v kľúčových oblastiach, ktoré prepájajú hospodárske záujmy Európy s hospodárskymi záujmami jej partnerov.

Ukončenie rokovaní o **dohode medzi EÚ a Mercosurom** a modernizácia **globálnej dohody medzi EÚ a Mexikom** ukazujú, ako môže ísť vzájomne výhodný obchod ruka v ruke s vytvorením rovnakých podmienok a reciprocity a zvýšením hospodárskej bezpečnosti. Napríklad, vychádzajúc z východiskovej hodnoty 84 miliárd EUR ročného vývozu EÚ, odstránenie vysokých ciel Mercosuru umožní vývozcom EÚ ušetriť viac ako 4 miliardy EUR

na clách ročne⁽¹⁵⁾ a poskytne im výhodu prvého kroku. Prístup k verejnému obstarávaniu, výhradný preferenčný prístup k niektorým dôležitým surovinám a ekologickým tovarom a ochrana viac ako 350 zemepisných označení EÚ pre tradičné potravinárske výrobky predstavujú veľké príležitosti na zvýšenie obchodu. Zároveň sa poskytujú záruky pre citlivé sektory⁽¹⁶⁾. EÚ bude naďalej úzko spolupracovať s partnermi, aby pokračovala v rozširovaní svojej rozsiahlej siete obchodných dohôd, otvorila prístup na trh pre európske spoločnosti, zabezpečila väčšiu reciprocitu a zároveň podporovala otvorený globálny obchod založený na pravidlách, ktorý sa riadi modernizovanou WTO.

EÚ musí naďalej prispôsobovať svoju ponuku a hľadať nové spôsoby prehlbovania partnerstiev a vytvárania výhod pre naše podniky, od **dohôd o digitálnom obchode** (kde prebiehajú rokovania s Kóreou a finalizujú sa so Singapurom) a **dohôd o vzájomnom uznávaní** (ktoré existujú a pripravujú sa s viacerými partnermi vrátane Austrálie, Kanady, Japonska, Nového Zélandu, Švajčiarska a USA, čím sa znižujú náklady na postupy overovania súladu) až po **dohody o ul'ahčení udržateľných investícií** (prvá z nich bola dokončená, zatiaľ čo ďalšie sa pripravujú). Na tento účel naše nové **partnerstvá pre čistý obchod a investície** spoja ciele obchodné a investičné pravidlá, investície v rámci Global Gateway a regulačnú spoluprácu do jedného celovládneho partnerstva. Ponúkajú možnosti, ako pomôcť zabezpečiť dodávky surovín, čistej energie, udržateľných palív v doprave a čistých technológií z celého sveta a zároveň rozšíriť európske udržateľné investície, ktoré sú prospešné pre partnerské krajiny a pomáhajú dosiahnuť globálne ciele v oblasti energetiky, ktoré presadzuje predsedníčka von der Leyenová. V rámci nového **paktu pre Stredozemie** bude ambiciózna iniciatíva transstredozemskej spolupráce v oblasti energetiky a čistých technológií stimulovať rozsiahle verejné a súkromné investície do energie z obnoviteľných zdrojov.

Obchodné vzťahy EÚ môžu zároveň niekedy vytvárať riziká. V čoraz napätejšom prostredí sa nadmerná závislosť môže zneužiť a dokonca aj využiť ako zbraň. Zámerom priemyselných politík niektorých tretích krajín môže byť snaha o vytváranie nadmerných kapacít a strategických závislostí. Vyžaduje si to pochopenie rizík a podľa toho ich ciele a primerané riešenie.

Ak je európsky trh odkázaný len na jedného alebo hŕstku dodávateľov kľúčových tovarov, služieb alebo iných vstupov, EÚ potrebuje politiky a investície, ktorými zaistí svoju hospodársku bezpečnosť a minimalizuje potenciál na využívanie závislostí ako zbrane alebo uplatňovanie hospodárskeho nátlaku. V Draghiho správe sa uvádza, že Európa musí zabezpečiť odolnosť svojich dodávateľských reťazcov, najmä pokiaľ ide o kritické suroviny alebo dovoz nevyhnutných moderných čistých alebo digitálnych technológií, ako sú polovodiče. Ďalším príkladom sú súčasné závislosti od dodávok účinných látok pre dôležité lieky, ktoré sú nevyhnutné pre verejné zdravie vo všeobecnosti a najmä pre niektorých pacientov, alebo hnojív, ktoré sú základom potravinovej bezpečnosti.

Európa musí pokračovať v politikách zameraných na zníženie svojej závislosti od jedného alebo vysoko koncentrovaného dodávateľa v kľúčových strategických odvetviach prostredníctvom recyklácie, inovácií a výskumu, cielej finančnej podpory na zriadenie alebo podporu domácich spracovateľských alebo výrobných kapacít a vytvárania záloh

⁽¹⁵⁾ Priemerné dovozné clo v Mercosure je vyššie ako v mnohých iných regiónoch a dosahuje 13,5 %. Naopak, priemerné clo uplatňovaná EÚ na všetok dovážaný tovar je 1,8 %. Preto sú zisky z liberalizácie cieľ s Mercosurom pre EÚ vysoké.

⁽¹⁶⁾ Ďalšie ochranné mechanizmy, ako sú ochranné doložky, umožňujú EÚ reagovať, ak sa zistí, že dovoz z Mercosuru, napríklad hovädzieho mäsa v rámci colných kvót, spôsobuje značné škody na trhoch EÚ. Okrem ochranných doložiek Komisia zmobilizuje ďalšiu podporu vytvorením rezervy vo výške najmenej 1 miliardy EUR pre prípad, že by po vykonaní dohody došlo k narušeniu trhu.

a zásob, ako aj uvedených dvojstranných a viacstranných partnerstiev na diverzifikáciu. Okrem toho Komisia v súvislosti s energetickým vydieraním zo strany Ruska spojeným s útočnou vojnou predloží plán zákonných opatrení na ukončenie dovozu energie z Ruska.

EÚ v rámci svojej stratégie hospodárskej bezpečnosti ⁽¹⁷⁾ definovala štyri rizikové oblasti a desať kritických technológií. Na základe prebiehajúcich hĺbkových hodnotení rizík sa prijímajú primerané a cieleňé zmierňujúce opatrenia na ochranu, podporu a partnerstvo s cieľom reagovať na zistené riziká a zvýšiť odolnosť. Patria medzi ne opatrenia, ako je preverovanie priamych zahraničných investícií, kontrola vývozu a monitorovanie vonkajších investícií. Komisia v spolupráci s našimi partnermi zo skupiny G7 a ďalšími podobne zmýšľajúcimi partnermi vypracuje normy hospodárskej bezpečnosti pre kľúčové dodávateľské reťazce.

Nekalá súťaž a vytváranie rovnakých podmienok

V prípadoch, keď nekalá súťaž ohrozuje náš jednotný trh, mali by sme využiť aj ochranné nástroje, ktoré máme k dispozícii, ako sú nástroje na ochranu obchodu, a dôsledne presadzovať nariadenie o zahraničných subvenciách. Vhodná kombinácia týchto prvkov sa bude v jednotlivých odvetviach líšiť. EÚ bude tiež naďalej presadzovať modernizáciu súboru pravidiel WTO.

Intenzívnejšia koordinácia medzi členskými štátmi a formy agregácie dopytu alebo spoločného nákupu na úrovni EÚ môžu zvýšiť vplyv na zahraničných dodávateľov. Pre konkurencieschopnosť EÚ je napríklad nevyhnutné zabezpečiť spoľahlivé a diverzifikované dodávky surovín, pretože sú kľúčovými vstupmi pre energetiku, potravinárstvo a priemysel. Na základe vykonávania zákona o kritických surovinách je potrebné presadzovať politiku kombinujúcu podporu domácej výroby, vytváranie zásob a diverzifikáciu. Komisia po nedávnych skúsenostiach s mechanizmom agregácie dopytu a spoločného nákupu (AggregateEU) vytvorí **platformu pre spoločný nákup kritických surovín** s cieľom identifikovať potreby priemyselných odvetví EÚ, agregovať dopyt a koordinovať spoločné nákupy. Podobne sa **akt o kritických liekoch** zameria na posilnenie dodávok kritických liekov a ich zložiek, riešenie zlyhaní trhu a zníženie závislosti.

EÚ musí riešiť výzvu, ktorú predstavuje nekalá súťaž a nadmerná kapacita svetovej výroby. Často sú poháňané systematickými, štátom vyvolanými nadmernými investíciami a dotáciami sústredenými pozdĺž dodávateľských reťazcov v kritických a strategických priemyselných odvetviach. Štrukturálne netrhové nadmerné kapacity sa premietajú do agresívnych trhových vývozných stratégií, ktoré zvyšujú tlak na európskych výrobcov v už aj tak nerovných podmienkach. Strata európskych výrobných kapacít a know-how v kritických odvetviach by mohla spôsobiť nadmernú závislosť EÚ od dovozu v kľúčových segmentoch hospodárstva.

Verejný sektor zohráva ústrednú úlohu. V situácii, keď ostatní veľkí hráči zavádzajú obmedzenia prístupu na svoje trhy a snažia sa zvýšiť výrobné kapacity v oblasti kritických technológií, musí Európa chrániť svoje kapacity. Komisia navrhne zavedenie **európskej preferencie vo verejnom obstarávaní pre strategické odvetvia a technológie**. Verejné obstarávanie predstavuje približne 14 % HDP EÚ ⁽¹⁸⁾. Plánovaná revízia smerníc o verejnom obstarávaní je zameraná na posilnenie technologickej bezpečnosti a domácich

⁽¹⁷⁾ Spoločné oznámenie s názvom Európska stratégia hospodárskej bezpečnosti, JOIN(2023) 20

⁽¹⁸⁾ Európska komisia (2025), Výročná správa o jednotnom trhu a konkurencieschopnosti

dodávateľských reťazcov, ako aj na zjednodušenie a modernizáciu pravidiel, najmä pre startupy a inovatívne spoločnosti.

Obranný priemysel, bezpečnosť a pripravenosť

Obranný priemysel EÚ je dôležitou hnacou silou konkurencieschopnosti, ale jeho rozsah je nedostatočný a nedosahuje svoj potenciál. Hoci sú firmy EÚ v sektore obrany konkurencieschopné na celom svete, trpia kombináciou štrukturálnych nedostatkov a desaťročí nedostatočných investícií. Odvetvie je roztrieštené a charakterizujú ho najmä vnútroštátne subjekty, z ktorých mnohé pôsobia na relatívne malých domácich trhoch, čo znižuje kapacitu ponuky. Investície do výskumu a vývoja v oblasti obrany sú výrazne nižšie ako v USA. V dôsledku toho je EÚ veľmi závislá od dodávateľov z krajín mimo EÚ. Existuje významné riziko, že EÚ zaostane v inováciách v oblasti obrany a vo vývoji nových moderných zbraňových systémov, čo bude mať negatívny vplyv na technológie dvojakého použitia. Európsky obranný priemysel musí byť schopný poskytovať celé spektrum spôsobilostí a byť hnacou silou inovácií pre celé hospodárstvo.

Musíme posilniť a podporiť úsilie členských štátov o rozsiahlejšie, lepšie, spoločné a európske investície ⁽¹⁹⁾. Hlbšia koordinácia je kľúčom k financovaniu, rozvoju, výrobe a udržiavaniu všetkých potrebných obranných spôsobilostí a infraštruktúry (vrátane dvojakého použitia) v Európe. Európa musí podstatne zvýšiť úroveň spolupráce v oblasti obrany medzi členskými štátmi, a to agregáciou dopytu prostredníctvom zvýšeného využívania spoločného obstarávania v oblasti obrany, podporou rýchleho zvýšenia produkcie priemyslu, ako aj spolupráce v oblasti spoločného výskumu a vývoja zameraného na spoločné európske iniciatívy, združovaním zdrojov prostredníctvom obranných projektov spoločného európskeho záujmu, integráciou priemyselných kapacít EÚ a vytvorením jednotného trhu v oblasti obrany a zlepšením prístupu MSP k financovaniu s cieľom zvýšiť rozsah, znížiť neefektívnosť a podporiť interoperabilitu. Komisia a vysoká predstaviteľka predložia **bielu knihu o budúcnosti európskej obrany**, v ktorej stanovujú opatrenia potrebné na dosiahnutie týchto cieľov.

Skúsenosti naučili Európu, akú pridanú hodnotu má pripravenosť. Teraz je potrebné prijať konkrétne opatrenia. EÚ a členské štáty musia prijať celovládny a celospoločenský prístup na ochranu hospodárstva a občanov vrátane komplexnej spolupráce verejného a súkromného sektora a novej zásady pripravenosti podľa návrhu. Napríklad v prípade obmedzených priemyselných a výrobných kapacít sa môže koordinácia obstarávania alebo vytvárania zásob tovaru dôležitého pre krízu vykonávať spoločne na úrovni EÚ. Na základe Niinistöovej správy Komisia a vysoká predstaviteľka predložia **stratégiu únie pripravenosti**, v ktorej sa načrtne spoločný prístup k existujúcim a potenciálnym hrozbám.

Rastúce hybridné hrozby si vyžadujú užšie prepojenie verejného a súkromného sektora. Digitálny vek zrýchľuje kybernetické hrozby a kybernetické útoky. Celé hospodárske odvetvia a základné služby ⁽²⁰⁾ závisia od odolnosti našej digitálnej, dopravnej a vesmírnej infraštruktúry, energetických sietí a technologického vybavenia. Podmorské káble sú v poslednom čase významným príkladom oblasti, v ktorej sa zvyšujú bezpečnostné riziká. Európa musí zohľadniť riziká pre bezpečnosť kritickej infraštruktúry, či už digitálnej alebo fyzickej, vo všetkých fázach – od výstavby a výberu technológie až po prevádzku a možnosti obnovy. V stratégii vnútornej bezpečnosti sa stanoví komplexná

⁽¹⁹⁾ Spoločné oznámenie s názvom Nová Stratégia pre európsky obranný priemysel: dosahovanie pripravenosti EÚ prostredníctvom reakcieschopnejšieho a odolnejšieho európskeho obranného priemyslu, JOIN(2024) 10 final.

⁽²⁰⁾ Porovnaj nedávny európsky akčný plán o kybernetickej bezpečnosti nemocníc a poskytovateľov zdravotnej starostlivosti, COM(2025) 10 final

reakcia EÚ na bezpečnostné hrozby, či už online alebo offline, a zabezpečí, aby bola bezpečnosť integrovaná do právnych predpisov a politík EÚ už v ich samotnom návrhu.

Meniaca sa klíma a extrémne výkyvy počasia čoraz viac ohrozujú európsku hospodársku bezpečnosť. EÚ a členské štáty preto musia zlepšiť svoju odolnosť a zintenzívniť svoju pripravenosť, pravidelne aktualizovať hodnotenia klimatických rizík a zlepšiť odolnosť kritickej infraštruktúry už vo fáze návrhu. Medzi možnosti ochrany hospodárstva a spoločnosti EÚ pred najhoršími prírodnými katastrofami, ako sú záplavy, suchá, lesné požiare a búrky, ktoré ohrozujú dodávateľské reťazce a výrobné miesta, patrí aj začlenenie odolnosti proti zmene klímy do plánovania miest, zavádzanie riešení blízkych prírode, rozvoj prírodných kreditov a adaptácia v poľnohospodárstve pri zachovaní potravinovej bezpečnosti. Na tento účel bude predložený **európsky plán adaptácie na zmenu klímy.**

Vo všeobecnosti musia členské štáty riešiť rastúci nedostatok vody zlepšením postupov a infraštruktúry vodného hospodárstva, zvýšením efektívnosti využívania vody a podporou udržateľného využívania vody. Na úrovni EÚ Komisia predstaví **európsku stratégiu pre odolnosť v oblasti vody.**

Pilier kľúčových opatrení 3

- Uzatvárať a vykonávať ambiciózne obchodné dohody, partnerstvá pre čistý obchod a investície
- Iniciatíva transstredozeemskej spolupráce v oblasti energetiky a čistých technológií [4. štvrťrok 2025]
- Platforma pre spoločný nákup kritických nerastných surovín [2. – 3. štvrťrok 2025]
- Revízia smerníc o verejnom obstarávaní [2026]
- Biela kniha o budúcnosti európskej obrany [1. štvrťrok 2025]
- Stratégia únie pripravenosti [1. štvrťrok 2025]
- Stratégia vnútornej bezpečnosti [1. štvrťrok 2025]
- Akt o kritických liekoch [1. štvrťrok 2025]
- Európsky plán adaptácie na zmenu klímy [2026]
- Stratégia pre odolnosť v oblasti vody [2. štvrťrok 2025]

2. Horizontálne faktory konkurencieschopnosti

2.1. Jednoduchšie, ľahšie, rýchlejšie: zabezpečiť, aby právne predpisy EÚ boli prispôbené konkurencieschopnosti

Regulačné zaťaženie sa stalo brzdou konkurencieschopnosti Európy. Napriek pokročilej politike EÚ v oblasti lepšej regulácie je pre dve z troch spoločností táto záťaž hlavnou prekážkou dlhodobých investícií ⁽²¹⁾. Mnohí signalizujú, že zložitost', rôznorodosť a trvanie povoloacích a administratívnych postupov robia z Európy menej atraktívnu lokalitu pre

⁽²¹⁾ EIB, Prieskum EIB v oblasti investícií 2023

investície v porovnaní s inými regiónmi. Na obnovenie konkurencieschopnosti Európy je potrebné, aby sa pri znižovaní byrokracie urobilo oveľa viac ako doteraz. Regulácia musí byť primeraná, stabilná, koherentná a technologicky neutrálna.

Všetky inštitúcie EÚ, vnútroštátne a miestne inštitúcie musia vyvinúť veľké úsilie na vytvorenie jednoduchších pravidiel a zrýchlenie administratívnych postupov. Prístup k finančným prostriedkom alebo získavanie administratívnych rozhodnutí musí byť pre podniky a občanov rýchlejšie a lacnejšie. Napríklad plánovaný **akt na urýchlenie dekarbonizácie priemyslu**, ktorý vychádza z povoľovania energie z obnoviteľných zdrojov a aktu o emisie neutrálnom priemysle, rozšíri zrýchlené povoľovanie na viac (napr. energeticky náročných) odvetví v prechodnom období. Postupy pre dôležité projekty spoločného európskeho záujmu, ako aj pre projekty spoločného záujmu v oblasti energetickej infraštruktúry, sa zjednodušia a zrýchlia. Návrh viacročného finančného rámca (VFR) bude príležitosťou na ďalšie zefektívnenie prístupu k finančným nástrojom EÚ, ktoré sú v súčasnosti roztrieštené v príliš mnohých programoch, a na ich zjednodušenie vo všetkých oblastiach.

Zmeny sa začnú v Komisii. Prvý komisár pre vykonávanie a zjednodušenie koordinuje prácu Komisie v tejto oblasti a riadi kontrolu *acquis* EÚ s cieľom nájsť spôsoby, ako zjednodušiť, konsolidovať a kodifikovať právne predpisy podľa potreby. Každý komisár bude dvakrát ročne viesť pravidelné dialógy o vykonávaní so zainteresovanými stranami s cieľom pochopiť problémy spojené s vykonávaním, vypočítať si obavy podnikov a identifikovať možnosti zjednodušenia a zníženia záťaže. Kontroly reálneho stavu, ktoré útvary Komisie uskutočňujú so zainteresovanými stranami, budú ďalším podkladom pre záťažové testovanie nariadenia EÚ. Zjednodušenie musí vychádzať z pochopenia praktického fungovania hodnotových reťazcov a z regulačného systému založeného na dôvere a stimuloch, a nie na podrobnej kontrole. Komisia predloží svoj celkový prístup budúci mesiac.

Táto Komisia vynaloží bezprecedentné úsilie o zjednodušenie. Cieľom je dosiahnuť dohodnuté politické ciele čo najjednoduchším, najcielenejším, najúčinnjším a najmenej zaťažujúcim spôsobom. Na zabezpečenie trvalého a merateľného úsilia v nasledujúcich rokoch Komisia stanovila ambiciózne kvantifikované ciele na zníženie záťaže spojenej s vykazovaním: najmenej 25 % pre všetky spoločnosti a najmenej 35 % pre MSP. Zaťaženie spojené s vykazovaním je podmnožinou celého administratívnej záťaže. Preto by sa v záujme ďalšieho zvýšenia našich ambícií mali ciele zníženia záťaže o 25 % a 35 % v budúcnosti vzťahovať na **náklady na všetky administratívne záťaže**, a nielen na požiadavky na vykazovanie. Výsledkom je cieľ znížiť do konca funkčného obdobia opakujúce sa náklady vo výške približne 37,5 miliardy EUR ⁽²²⁾. Cílené opatrenia pre MSP budú zamerané na dosiahnutie cieľa zníženia o 35 %.

To sa začne budúci mesiac **prvým zo série balíkov zjednodušujúcich opatrení.** Prvý súhrnný balík sa bude okrem iného týkať rozsiahleho zjednodušenia v oblasti vykazovania udržateľného financovania, náležitej starostlivosti v oblasti udržateľnosti a taxonómie. V súlade s cieľmi rámca pre udržateľné financovanie na mobilizáciu investícií do prechodu na čistú energiu Komisia zabezpečí lepšie zosúladenie požiadaviek s potrebami investorov, primerané časové harmonogramy, finančné ukazovatele, ktoré neodrádzajú od investícií do menších spoločností v prechodnom období, a povinnosti primerané rozsahu činností rôznych spoločností. Bude sa zaoberať najmä účinkom prenosu výhod, aby sa zabránilo tomu, že menšie spoločnosti v dodávateľských reťazcoch budú v praxi vystavené nadmerným požiadavkám na podávanie správ, čo zákonodarcovia nikdy nemali v úmysle.

⁽²²⁾ Na základe údajov dostupných na úrovni EÚ a vnútroštátnej úrovni a s prihliadnutím na odhad administratívnej záťaže, ktorý vypracovala Stoiberova skupina na vysokej úrovni, EUROSTAT približil základnú hodnotu celkových opakujúcich sa (ročných) administratívnych nákladov v EÚ na 150 miliárd EUR.

S cieľom zabezpečiť primeranú reguláciu prispôsobenú veľkosti spoločností sa čoskoro navrhne **nová definícia malých spoločností so strednou trhovou kapitalizáciou**. Vytvorením takejto novej kategórie spoločností, väčšej ako MSP, ale menšej ako veľké spoločnosti, budú mať tisíce spoločností v EÚ prospech z prispôsobeného zjednodušenia právnych predpisov v rovnakom duchu ako MSP. Komisia tiež pripravuje **zjednodušenie mechanizmu uhlíkovej kompenzácie na hraniciach** pre menších účastníkov trhu.

V priebehu roka a počas celého mandátu bude Komisia na základe dialógu so zainteresovanými stranami naďalej predkladať opatrenia na zjednodušenie. **Revízia nariadenia REACH** sa bude týkať existujúceho acquis a nových iniciatív v oblasti chemických látok, čím sa dosiahne skutočné zjednodušenie v praxi a zabezpečí sa rýchlejšie rozhodovanie o dôležitých nebezpečenstvách, ako aj o udržateľnosti, konkurencieschopnosti, bezpečnosti a ochrane. V nadväznosti na navrhovanú revíziu farmaceutického rámca EÚ s cieľom urýchliť povoľovanie a zefektívniť regulačné postupy Komisia pripravuje krátkodobé vykonávacie opatrenia na zníženie záťaže a zjednodušenie v oblasti **zdravotníckych pomôcok**. Okrem toho sa tento rok predloží zásadný balík zjednodušenia, ktorý prinesie konkrétne zníženie záťaže a úľavy pre poľnohospodárov.

Nová kontrola MSP a konkurencieschopnosti v rámci posúdenia vplyvu sa stane silnejším filtrom pre nové iniciatívy, pričom sa budú posudzovať aj očakávané účinky na rozdiely v nákladoch v porovnaní s medzinárodnými konkurentmi. V prípade potreby sa bude venovať väčšia pozornosť posúdeniu nákladov na navrhované delegované a vykonávacie akty.

Digitalizácia pôjde ruka v ruku so zjednodušením s cieľom znížiť záťaž spojenú s podávaním správ. Podniky a verejné orgány musia byť lepšie sprevádzané pri vykonávaní právnych predpisov EÚ prostredníctvom zvýšenej podpory, budovania kapacít a technickej pomoci. Využívanie digitálnych nástrojov a umelej inteligencie na podporu úsilia o zjednodušenie na vládnej úrovni sa musí uľahčiť, pričom sa musí zabezpečiť úplná cezhraničná interoperabilita medzi riešeniami orgánov verejného sektora, ako je elektronická fakturácia, elektronický podpis, elektronické podania a digitálny pas výrobku. Ak je to možné, musí sa vykazovanie presunúť do digitálnych formátov založených na štandardizovaných údajoch. Na základe rámca EÚ e-IDAS bude **európska podniková peňaženka** základným kameňom jednoduchého a digitálneho podnikania v EÚ a poskytne spoločnostiam bezproblémové prostredie na interakciu so všetkými orgánmi verejnej správy.

S cieľom zabezpečiť rovnaké podmienky na celom jednotnom trhu, ako aj bojovať proti roztrieštenosti a „gold-platingu“ bude Komisia **presadzovať** rázny prístup k **úplnej harmonizácii a presadzovaniu**. Okrem práce na zjednodušení vedenia záznamov podľa všeobecného nariadenia o ochrane údajov bude Komisia pokračovať v práci na jeho harmonizovanejšom vykonávaní a presadzovaní.

Všetky inštitúcie EÚ musia spolupracovať, aby sa zabránilo „regulačnej roztrieštenosti“. Na záväzku k lepšej právnej regulácii musia participovať všetky inštitúcie počas celého legislatívneho procesu v súlade so zásadami subsidiarity a proporcionality. Revidovaná medziinštitucionálna dohoda v spolupráci s Európskym parlamentom a Radou zabezpečí, aby sa záväzok zjednodušiť legislatívny proces a jeho vykonávanie dodržiaval od začiatku až do konca.

2.2. Čo najlepšie využitie jednotného európskeho trhu

Jednotný trh je rozhodujúci pre budovanie kontinentálnej veľkosti vo svete obrov. Jednotný trh je už 30 rokov osvedčeným motorom konkurencieschopnosti Európy⁽²³⁾. V súčasnosti je domovským trhom pre 23 miliónov spoločností, ktoré poskytujú tovar a služby takmer 450 miliónom Európanov. Spoločnosti majú prospech z voľného pohybu a predvídateľných obchodných podmienok, ktoré sú podložené zárukami dodržiavania právneho štátu. Spotrebiteľia môžu využívať široký výber a vysokú ochranu. Jednotný trh však ešte zďaleka nie je dokončený. Napriek opakovanému úsiliu o odstránenie prekážok voľného pohybu tovaru, služieb, kapitálu a osôb niektoré prekážky tvrdohlavo pretrvávajú a stále sa objavujú nové prekážky a zdroje fragmentácie.

Vo výročnej správe o jednotnom trhu a konkurencieschopnosti do roku 2025 sa poukazuje na náklady spojené s nečinnosťou: za posledné roky stratila integrácia trhu na dynamike. Podiel HDP EÚ na obchode medzi členskými štátmi sa v roku 2023 znížil v prípade tovaru (23,8 %), ako aj v prípade služieb (7,6 %)⁽²⁴⁾. V rámci jednotného trhu je cezhraničný obchod so službami menej ako tretinový v porovnaní s tovarom a na rozdiel od tovaru nie je vyšší ako obchod so službami s krajinami mimo EÚ. V Lettovej správe sa uvádzajú pretrvávajúce prekážky a zdôrazňujú sa výhody, ktoré by prinieslo urýchlenie integrácie v oblasti elektronických komunikácií, energetiky, finančných trhov a vybudovanie jednotného trhu v oblasti obrany.

Odstránenie zostávajúcich prekážok a rozšírenie jednotného trhu pomôže konkurencieschopnosti vo všetkých jej rozmeroch tým, že poskytne väčšie trhy, zníži ceny energie a zlepši prístup⁽²⁵⁾. S cieľom zlepšiť fungovanie jednotného trhu vo všetkých odvetviach sa v rámci horizontálnej stratégie pre jednotný trh zmodernizuje rámec riadenia, odstránia sa prekážky v rámci EÚ a zabráni sa vytváraniu nových prekážok, podporí sa spolupráca s členskými štátmi a navrhne sa nový prístup k vykonávaniu. Posilnená pracovná skupina pre presadzovanie jednotného trhu (SMET) zabezpečí transpozíciu, ktorá zabráni zbytočnému zaťaženiu, ako aj celkové vykonávanie a presadzovanie právnych predpisov EÚ. V dvojitom záujme prehĺbenia jednotného trhu a zjednodušenia sa zavedú ďalšie harmonizačné opatrenia na zníženie zostávajúcej právnej fragmentácie. Včasná a postupná integrácia kandidátskych krajín do častí jednotného trhu umožní spoločnostiam začleniť sa do európskych hodnotových reťazcov, uľahčí proces konvergenie a zvýši investície, obchod a konkurencieschopnosť.

Modernizovaná politika súdržnosti má zásadný význam pre posilnenie rastu, zníženie rozdielov a podporu konkurencieschopnosti na celom jednotnom trhu, pričom podporuje regióny a spoločenstvá v ich dlhodobom rozvoji a spravodlivej transformácii.

Komisia využije príležitosť na zrýchlenie a sprístupnenie procesov tvorby noriem, najmä pre MSP a startupy. Súčasný európsky systém normalizácie nedostatočne reaguje na rýchlejšie inovačné cykly v nových technológiách. Systematické zapájanie sa do globálnych procesov

⁽²³⁾ Mario Monti, *A new strategy for the single market at the service of Europe's economy and society (Nová stratégia pre jednotný trh v službách európskeho hospodárstva a spoločnosti)*, správa pre predsedníčku Európskej komisie, 9. mája 2010

⁽²⁴⁾ Európska komisia (2025), *Výročná správa o jednotnom trhu a konkurencieschopnosti*

⁽²⁵⁾ MMF odhaduje, že *ad valorem* ekvivalent zostávajúcich prekážok obmedzujúcich obchod v rámci EÚ možno prirovnať k dani vo výške približne 45 % pre výrobný sektor a 110 % pre sektor služieb. „Priamy vplyv zníženia odhadovaných odvetvových prekážok v rámci EÚ na úroveň pozorovaných v štátoch USA by mohol potenciálne zvýšiť produktivitu o 6,7 %.“ MMF, *Europe's Declining Productivity Growth: Diagnoses and Remedies - Regional Economic Outlook* (Klesajúci rast produktivity v Európe: Diagnózy a nápravné opatrenia – Regionálny ekonomický výhľad), november 2024

tvorby noriem je veľmi dôležité na ovplyvňovanie výsledkov v súlade so záujmami EÚ, čo pomáha priemyslu udržať si konkurencieschopné postavenie na kľúčových technologických trhoch, ako sú telekomunikácie 5G a 6G, umelá inteligencia, technológie obnoviteľných zdrojov energie, infraštruktúra nabíjania elektrických vozidiel, dostupnosť a internet vecí. Je potrebné hľadať alternatívne možnosti, ako poskytnúť podnikom právnu istotu dodržiavania pravidiel EÚ v situáciách, keď harmonizované normy neexistujú, nie sú k dispozícii alebo keď je to naliehavo potrebné.

2.3. Financovanie konkurencieschopnosti a únia úspor a investícií

EÚ čelí obrovským finančným potrebám, aby mohla splniť svoje ciele, ktoré už boli odsúhlasené. Inovácie, prechod na čistú energiu, šírenie digitálnych technológií a technológií v hospodárskych odvetviach znamenajú veľmi vysoké kapitálové náklady, a to aj na nevyhnutné masívne rozšírenie spoločných statkov, ako je infraštruktúra, na celom kontinente. Členské štáty sa zaviazali kvantifikovať ciele v oblasti energie z obnoviteľných zdrojov, zvýšiť výdavky na výskum a vývoj na 3 % HDP, zvýšiť výdavky na obranu na minimálne 2 % HDP (pre členov NATO) a modernizovať digitálnu infraštruktúru EÚ. V Draghiho správe sa odhaduje, že do roku 2030 budú v Európe potrebné dodatočné investície v celkovej výške 750 – 800 miliárd EUR ročne, čo znamená, že celková miera investícií EÚ v pomere k HDP sa bude musieť zvýšiť približne o 5 percentuálnych bodov HDP EÚ ročne, aby sa dosiahla úroveň, ktorá bola naposledy zaznamenaná v 60. a 70. rokoch minulého storočia. Zabezpečenie dostatočných verejných a súkromných investícií je rozhodujúce pre zvýšenie rastu produktivity a dosiahnutie cieľov EÚ v oblasti inovácií, klimateckej neutrality a obrany.

Takéto rozsiahle úsilie si vyžaduje, aby EÚ a jej členské štáty oveľa lepšie mobilizovali súkromné investície vrátane investícií inštitucionálnych investorov a aby cielenejšie a adresnejšie využívali verejné financovanie. Zatiaľ čo mnohé spoločnosti potrebujú na svoj rozvoj rizikový kapitál a kapitálové investície, EÚ je nadmerne závislá od bankového dlhového financovania ⁽²⁶⁾.

Miera úspor domácností v EÚ bola v roku 2022 o 65 % vyššia ako v USA ⁽²⁷⁾. Finančný sektor EÚ ich však účinne nesmeruje do produktívnych investícií ani neprideľuje dostatočný kapitál na inovácie v hospodárstve EÚ. V dôsledku toho občania nedostávajú adekvátne výnosy zo svojich úspor a každý rok sa 300 miliárd EUR úspor Európanov investuje na trhoch mimo EÚ.

EÚ musí integrovať a mať hlbšie a likvidnejšie kapitálové trhy, čo je nevyhnutný krok na mobilizáciu zdrojov súkromného sektora a ich nasmerovanie do sektorov rastu orientovaných na budúcnosť. Je tiež potrebné stimulovať väčšiu ochotu súkromných investorov podstupovať riziko, a to s využitím verejných prostriedkov ako kotvy.

Dlhodobé váhanie treba prekonať a Komisia v roku 2025 predloží **stratégiu únie úspor a investícií**, po ktorej bude nasledovať súbor konkrétnych návrhov, aby sa umožnilo vytváranie bohatstva pre občanov EÚ a mobilizácia kapitálu pre projekty realizované v Európe. To si vyžaduje podporu nízkonákladových sporiacich a investičných produktov na úrovni EÚ a zároveň podporu retailových investorov, aby ich využívali. Komisia sa bude zaoberať aj potenciálom súkromných a zamestnaneckých dôchodkov, aby pomohla občanom EÚ plánovať svoj odchod do dôchodku a nasmerovať ich úspory do

⁽²⁶⁾ Firmy v EÚ sa v oveľa menšej miere spoliehajú na trhové zdroje financovania, pričom menej ako 30 % ich financovania pochádza z obchodovateľných akcií a dlhu, zatiaľ čo v prípade firiem v USA je to takmer 70 %. Pozri MMF, 2023, „IMF Background Note on CMU for Eurogroup“, 15. júna 2023

⁽²⁷⁾ [Hospodárska prognóza z jesene 2024: Postupné oživenie v nepriaznivom prostredí](#), november 2024

hospodárstva. Komisia bude zároveň konať s cieľom odstrániť prekážky, ktoré bránia trhov orientovanej konsolidácii infraštruktúry finančných trhov.

Na záver Komisia predstaví opatrenia na podporu sekuritizačného trhu EÚ s cieľom vytvoriť dodatočné finančné kapacity pre banky (čo by malo byť prínosom najmä pre poskytovanie úverov podnikom a MSP) a opatrenia na oveľa jednotnejší dohľad; bude pokračovať v reforme a harmonizácii rámcov pre platobnú neschopnosť v celej EÚ, ktoré sú v súčasnosti stále veľmi roztrieštené, vrátane poradia pohľadávok a spúšťacích mechanizmov platobnej neschopnosti alebo pravidiel pre finančné zabezpečenie a vyrovnanie; a odstráni daňové prekážky cezhraničných investícií.

Lepšia hospodárska koordinácia

Okrem priamych verejných investícií bude potrebná aj verejná podpora na zníženie rizika a uvoľnenie súkromných investícií v potrebnom objeme. Vzhľadom na veľkosť národných rozpočtov členských štátov (približne 50 % HDP EÚ) bude schopnosť EÚ financovať strategické verejné investície vrátane európskych verejných statkov závisieť od stanovenia priorit a koordinácie národných makroekonomických a fiškálnych politík zameraných na tento cieľ.

EÚ vo svojom revidovanom rámci správy ekonomických záležitostí podporuje tento cieľ tým, že posilňuje integráciu udržateľných fiškálnych politík a politík na podporu rastu, a to prostredníctvom postupnejších úprav, ktoré v porovnaní s predchádzajúcim regulačným rámcom poskytujú väčší fiškálny priestor na prioritné reformy a investície⁽²⁸⁾. V prvom hodnotení podľa nového rámca bolo obdobie na prispôbenie pre päť členských štátov predĺžené zo štyroch na sedem rokov a podporené súborom reformných a investičných záväzkov. V budúcnosti by malo ísť posilňovanie udržateľnosti dlhu prostredníctvom postupnej fiškálnej konsolidácie čoraz viac ruka v ruke s ochranou verejných investícií a zabezpečením väčšej národnej zodpovednosti a lepšej vymožitelnosti práva.

Presmerovaný rozpočet EÚ

Prostredníctvom nariadenia o Platforme strategických technológií pre Európu (STEP) začala EÚ presmerovávať finančné prostriedky z 11 rôznych finančných programov na priemyselné projekty v oblasti troch kritických technológií: digitálne technológie a inovácie v oblasti špičkových technológií; čisté technológie efektívne využívajúce zdroje a biotechnológie. Pomocou jednotného portálu STEP sa tak pre predkladateľov projektov, riadiace orgány a investorov uľahčil a zjednodušil prístup k finančným prostriedkom EÚ. Doterajšie skúsenosti STEP ukazujú pridanú hodnotu opätovného zamerania rozpočtovej podpory EÚ na jasné a spoločné priority v oblasti konkurencieschopnosti.

Budúci viacročný finančný rámec bude príležitosťou ísť ďalej a prehodnotiť štruktúru a rozdelenie rozpočtu EÚ na podporu priorit konkurencieschopnosti. Výdavky z rozpočtu EÚ sú v súčasnosti roztrieštené do príliš veľkého počtu programov – často s obmedzeným koordinovaným strategickým riadením a vysokou zložitou pre príjemcov. Zameranie sa na konkurencieschopnosť EÚ si vyžaduje súbor spoločne dohodnutých priorit financovania vo forme verejných statkov EÚ a investičných projektov viacerých krajín, ktoré sa majú definovať prostredníctvom posilneného mechanizmu riadenia politiky (pozri oddiel 2.5). V budúcom VFR by mal na tieto potreby reagovať integrovanejším spôsobom nový **Európsky fond pre konkurencieschopnosť**. Fond vytvorí investičnú kapacitu, ktorá bude podporovať strategické technológie a výrobu (od umelej inteligencie po vesmír, od čistých technológií po biotechnológie atď.), ktoré sú rozhodujúce pre európsku

⁽²⁸⁾ Blog ECB, *Mind the gap: Europe's strategic investment needs and how to support them* (Pozor na rozdiely: strategické investičné potreby Európy a spôsob ich podpory), 2024

konkurencieschopnosť vrátane výskumu a inovácií a dôležitých projektov spoločného európskeho záujmu. Pomôže to zvýšiť súkromné investície a znížiť ich riziko.

Verejné financovanie nie je dostatočné: súkromný kapitál sa musí využívať vo veľkom rozsahu. Potenciál skupiny EIB sa musí naplno využiť na získanie súkromných investícií a preklopenie nedostatku investícií v Európe vo všetkých prioritných oblastiach, od dekarbonizácie až po obranu. Sieť európskych podporných bánk, ako aj iných medzinárodných finančných inštitúcií môže tiež pomôcť pri ďalšom využívaní verejných investícií. Finančné nástroje na znižovanie rizika a rozpočtové záruky sa ukázali ako silné nástroje, ktorých priemerný multiplikačný účinok bol doteraz viac ako 15-násobný. Na základe úspešného vykonávania programu InvestEU, v rámci ktorého už boli zmobilizované investície vo výške 218 miliárd EUR ⁽²⁹⁾, z toho 65 % zo súkromných zdrojov, sa navrhne širšie využívanie schém na znižovanie rizika financovaných EÚ s cieľom podporiť rizikovejšie a rozsiahlejšie investície v kľúčových hospodárskych odvetviach. Mali by sa ďalej mobilizovať aj vlastné zdroje skupiny EIB. To by spolu so zdrojmi EÚ malo umožniť zvýšiť využívanie záruk, pôžičiek, zmiešaných nástrojov, ako aj iných druhov finančných nástrojov (vrátane vlastného kapitálu) v rámci politických priorít podporovaných z rozpočtu EÚ. Zahŕňa aj rozšírenie rozsahu existujúcich programov financovania, počnúc programom InvestEU, vďaka čomu budú mandáty skupiny EIB a ostatných partnerov rozširanejšie, jednoduchšie, rýchlejšie a pružnejšie. Otvorená architektúra takýchto nástrojov predstavuje príležitosť na intenzívnejšiu spoluprácu a synergie s národnými propagačnými bankami a medzi nimi.

2.4. Podpora zručností a kvalitných pracovných miest pri zabezpečení sociálnej spravodlivosti

Základom konkurencieschopnosti Európy sú jej ľudia. EÚ je domovom najlepších vedeckých a výskumných pracovníkov na svete a živého kreatívneho a kultúrneho priemyslu. Má veľký počet kvalifikovaných pracovníkov, silné systémy vzdelávania a odbornej prípravy, inkluzívne trhy práce, nediskriminačné zákony a silný sociálny štát. Európsky trh práce však prechádza hlbokou transformáciou. Zatiaľ čo v roku 2023 zamestnanosť v EÚ vzrástla na 216,5 milióna ľudí, čím sa miera zamestnanosti dostala na nový rekord 75,3 % a miera nezamestnanosti klesla na historické minimum (6,1 %), stále pretrváva nedostatok kvalifikovanej pracovnej sily. Napríklad takmer štyri z piatich malých a stredných podnikov v EÚ uvádzajú, že majú problémy s hľadaním pracovníkov s vhodnou kvalifikáciou ⁽³⁰⁾.

Účinné sociálne politiky založené na európskom pilieri sociálnych práv majú zásadný význam pre formovanie konkurencieschopnej Európy. Konkurencieschopnejšie hospodárstvo s vysokou produktivitou zabezpečí, aby bol náš sociálny model dlhodobou finančne udržateľný a aby občania videli jasné cesty k vlastnému hospodárskemu úspechu. Všetci Európania musia mať možnosť prispieť k väčšiemu zlepšeniu konkurencieschopnosti a mať z neho prospech.

S cieľom zabezpečiť dobrý súlad medzi zručnosťami a požiadavkami trhu práce Komisia predloží iniciatívu na vybudovanie únie zručností, ktorá sa zameria na investície, vzdelávanie dospelých a celoživotné vzdelávanie, vytváranie zručností, ktoré budú mať budúcnosť, udržiavanie zručností, spravodlivú mobilitu, prilákanie a integráciu kvalifikovaných talentov z tretích krajín a uznávanie rôznych druhov odbornej prípravy, aby sa ľuďom umožnilo pracovať v celej Únii. Zvyšovanie a preškoľovanie existujúcej pracovnej

⁽²⁹⁾ InvestEU poskytuje širokú investičnú podporu prostredníctvom štyroch okien: udržateľná infraštruktúra; výskum, inovácie a digitalizácia; MSP; sociálne investície a zručnosti.

⁽³⁰⁾ Európsky rok zručností Eurobarometra (2023) – Nedostatok zručností, stratégie prijímania a udržiavania zamestnancov v malých a stredných podnikoch.

sily v Európe je nevyhnutné na umožnenie prechodu medzi pracovnými miestami a povolaniami. Únia zručností bude zahŕňať strategický plán vzdelávania v oblasti vedy, technológie, inžinierstva a matematiky, akčný plán pre základné zručnosti zameraný na školské vzdelávanie a európsku stratégiu pre odborné vzdelávanie a prípravu a posilní aliancie európskych univerzít. Relevantnosť zručností a povolání pre trh práce si rovnako vyžaduje intenzívny dialóg so sociálnymi partnermi, uľahčenie uznávania a potvrdzovania zručností a získavanie dôkazov o súčasných a budúcich zručnostiach a trendoch na trhu práce. Práca v tejto oblasti bude zahŕňať iniciatívu na zaistenie prenosnosti zručností, ktorej cieľom je uľahčiť uznávanie získaných zručností v prípade mobility. Okrem toho sa Európa musí stať dostupnejšou a atraktívnejšou destináciou pre kvalifikovaných odborníkov z tretích krajín, o ktorých súperime s inými jurisdikciami, a to na základe existujúcich partnerstiev zameranými na talenty s partnerskými krajinami a budúceho okruhu talentov EÚ.

Okrem toho, keďže Európa čelí poklesu počtu obyvateľov v produktívnom veku, je potrebné zvýšiť účasť na trhu práce ⁽³¹⁾. Prístup žien, mladých ľudí a starších občanov, ktorí chcú zostať ekonomicky aktívni, k práci, obmedzuje mnoho faktorov. Prístup na trh práce je ťažký aj pre nízkokvalifikovaných pracovníkov, osoby so zdravotným postihnutím a iné nedostatočne zastúpené skupiny. Zvyšovanie účasti na trhu práce a produktivity do veľkej miery závisí od spravodlivých pracovných podmienok, dôstojných miezd, rovnováhy medzi pracovným a súkromným životom a od prístupu k cenovo dostupnej a kvalitnej starostlivosti o deti a dlhodobej starostlivosti. S cieľom riešiť tieto a ďalšie aspekty ovplyvňujúce účasť na trhu práce bude Komisia spolupracovať so sociálnymi partnermi na predložení plánu pre kvalitné pracovné miesta. Komisia ďalej predloží plán pre cenovo dostupné bývanie.

A napokon, svet práce sa mení a zatiaľ čo sa rozvíjajú nové rýchlo rastúce hospodárske odvetvia, pracovníci potrebujú spôsoby, ako sa prispôbiť, aby si udržali a našli zamestnanie, a zároveň potrebujú záchrannú sieť počas prechodných období. Prostredníctvom európskeho semestra sa bude klásť veľký dôraz na podporu členských štátov pri modernizácii systémov sociálnej ochrany s cieľom zabezpečiť prístup k primeranej, účinnej a efektívnej ochrane pre všetkých pracovníkov. Dôchodkové reformy by mali byť spojené s iniciatívami, ktoré podporujú dlhší pracovný život, aktívne a zdravé starnutie a vytvárajú inkluzívnejšie trhy práce.

2.5. Spojenie síl s cieľom maximalizovať vplyv: nástroj na koordináciu v oblasti konkurencieschopnosti

EÚ nebude úspešná pri dosahovaní svojich cieľov, pokiaľ sa nepodarí účinnejšie koordinovať vnútroštátne politiky a politiky EÚ. Európa nedosahuje to, čo by mohla dosiahnuť spoločným postupom, pretože jej priemyselná a výskumná politika je roztrieštená medzi EÚ a členské štáty a zahŕňa viacero nekoordinovaných cieľov. V rámci jednotného trhu každý členský štát uplatňuje svoje priemyselné a podporné politiky na zvýšenie národnej konkurencieschopnosti, pričom sa málo zohľadňuje to, čo sa deje v iných členských štátoch, alebo dokonca na ich úkor. Tým sa znižuje účinnosť týchto politík a zdrojov, čo obmedzuje celkový prínos z hľadiska celej EÚ ⁽³²⁾.

⁽³¹⁾ Porovnaj Európska komisia, Demografické zmeny v Európe: súbor nástrojov pre opatrenia, COM(2023) 577.

⁽³²⁾ Pracovný dokument MMF 24/249, *Industrial Policy in Europe: A Single Market Perspective* (Priemyselná politika v Európe: vyhladky jednotného trhu), ktorý vypracovali Andrew Hodge, Roberto Piazza, Fuad Hasanov, Xun Li, Maryam Vaziri, Atticus Weller, Yu Ching Wong, december 2024

Komisia navrhne nový nástroj na koordináciu v oblasti konkurencieschopnosti, ktorý bude spolu s členskými štátmi riešiť spoločné priority v oblasti konkurencieschopnosti vo vybraných kľúčových oblastiach a projektoch, ktoré sa považujú za strategicky dôležité a ktoré sú spoločného európskeho záujmu. Európsky semester a NextGenerationEU zaviedli úspešnú logiku kombinácie reforiem a investícií s cieľom realizovať priority EÚ na vnútroštátnej úrovni. Tento prístup by sa mal doplniť koordinovanými cezhraničnými a celoeurópskymi opatreniami.

Cieľom nástroja na koordináciu v oblasti konkurencieschopnosti bude zosúladiť priemyselné a výskumné politiky a investície na úrovni EÚ a na vnútroštátnej úrovni. Pomôže realizovať nové významné iniciatívy a/alebo cezhraničné projekty s európskou pridanou hodnotou v záujme štrukturálnej hospodárskej transformácie, produktivity, dlhodobého rastu a kvalitných pracovných miest a v prospech jednotného trhu. V úzkej spolupráci s členskými štátmi a ďalšími kľúčovými zainteresovanými stranami sa určia opatrenia týkajúce sa spoločných priorít v oblasti konkurencieschopnosti v danom odvetví, potrebných na umožnenie reforiem a investícií a konkrétnych projektov vyžadujúcich cezhraničnú koordináciu. Koordináčny nástroj bude fungovať v spojení so zjednodušeným európskym semestrom zameraným na reformy a investície do konkurencieschopnosti na vnútroštátnej úrovni. Oba budú tvoriť súčasť súdržného a štíhleho riadiaceho mechanizmu, ktorý bude informovať o rozhodnutiach týkajúcich sa investícií a reforiem na úrovni EÚ a na vnútroštátnej úrovni. Tento nový riadiaci mechanizmus prepojí priority EÚ s rozpočtom EÚ, pretože na realizáciu únie investícií je potrebné zosúladiť výdavky Únie, verejné a súkromné výdavky s prioritami EÚ v oblasti konkurencieschopnosti.

V počiatočnej fáze Komisia navrhne koordinovať politiky EÚ a členských štátov v niekoľkých vybraných oblastiach s jasnou pridanou hodnotou pre konkurencieschopnosť EÚ ako pilotné prípady. Týmito oblasťami by mohli byť energetická a dopravná infraštruktúra (napr. elektrické siete a skladovanie a udržateľné palivá a nabíjanie), digitálna infraštruktúra a vertikálne prípady využitia umelej inteligencie, biotechnológie, ako aj iné kľúčové výrobné kapacity (napr. pre kritické lieky).

Verejné financovanie realizácie takýchto pilotných projektov bude musieť vzhľadom na veľké investičné potreby v maximálnej miere využiť súkromný kapitál. Komisia bude v úzkej spolupráci s členskými štátmi monitorovať pokrok smerom k účinnému zosúladeniu. Na základe týchto skúseností Komisia spolu s členskými štátmi vypracuje riadiaci mechanizmus pre investície. Komisia plánuje spolupracovať na metodike identifikácie a vymedzenia ďalších strategických infraštruktúrnych sietí, odvetví alebo činností vhodných na investície a koordináciu politik v rámci nástroja na koordináciu v oblasti konkurencieschopnosti, pričom zohľadní ich potenciál pre inovácie, dekarbonizáciu a hospodársku bezpečnosť⁽³³⁾.

V rámci súčasného VFR by finančné stimuly na realizáciu koordinovaných investícií mohli vychádzať z úspešných skúseností s platformou STEP, v rámci ktorej už bolo z fondov politiky súdržnosti členských štátov a regiónov presmerovaných viac ako 6 miliárd EUR na podporu strategických cieľov a 8,7 miliardy EUR v rámci piatich programov priamo riadených Komisiou. Okrem ďalšieho preprogramovania fondov

⁽³³⁾ V Draghiho správe sa poskytuje (na strane 41) užitočné – hoci nevyhnutne schematické a neúplné – východisko, pričom sa rozlišujú štyri rôzne všeobecné prípady, v prípade ktorých by sa príslušný súbor politických nástrojov líšil: i) odvetvia, v ktorých je nákladová nevýhoda Európy príliš veľká na to, aby bola vážnym konkurentom, a v ktorých je diverzifikácia kľúčom k obmedzeniu závislosti; ii) odvetvia, v ktorých sa záujem EÚ zameriava skôr na umiestnenie výroby (a súvisiacu zamestnanosť) v Európe než na pôvod technológií; iii) priemyselné odvetvia, v ktorých si európske spoločnosti potrebujú zachovať príslušné know-how a výrobné kapacity, čo umožní nábeh výroby v prípade geopolitického napätia a iv) novovznikajúce odvetvia, v ktorých má EÚ inovačný náskok a vidí vysoký potenciál budúceho rastu.

politiky súdržnosti by finančné stimuly na realizáciu akčných plánov mohli pochádzať od skupiny EIB, národných podporných bánk a ďalších implementačných partnerov na základe posilnenej záruky InvestEU. To by zahŕňalo preprogramovanie finančných prostriedkov členských štátov v rámci NextGenerationEU na ich národné zložky v rámci InvestEU a cielené zmeny pravidiel InvestEU s cieľom zvýšiť ich schopnosť znášať riziko.

V rámci budúceho VFR bude vykonávanie nástroja na koordináciu v oblasti konkurencieschopnosti podporované novým fondom pre konkurencieschopnosť.

Fond bude riešiť problém, že naše výdavky sú rozptýlené do príliš veľkého počtu prekrývajúcich sa programov, z ktorých mnohé financujú to isté, ale s rôznymi požiadavkami a ťažkosťami pri efektívnom kombinovaní financovania. Komplexná štruktúra fondu mu umožní sprevádzať európske projekty počas celej investičnej cesty, a to od výskumu cez rozšírenie, priemyselné využívanie až po výrobu. Bude schopný flexibilne mobilizovať všetky naše finančné nástroje: granty, pôžičky, vlastný kapitál a verejné obstarávanie. Okrem toho by v záujme zabezpečenia súdržnosti a maximalizácie účinnosti mohlo financovanie spojené s budúcimi národnými plánmi, ktoré kombinujú kľúčové reformy a investície, poskytovať finančné stimuly a podporu pre opatrenia určené prostredníctvom koordinačného nástroja.

Faktory kľúčových opatrení

Súbor zjednodušujúcich opatrení a zadefinovanie malých spoločností so strednou trhovou kapitalizáciou [26.2.2025]

- Európska podniková peňaženka [2025]
- Stratégia jednotného trhu [2. štvrtrok 2025]
- Revízia nariadenia o normalizácii [2026]
- Únia úspor a investícií [1. štvrtrok 2025]
- Budúci VFR vrátane fondu pre konkurencieschopnosť a nástroja na koordináciu v oblasti konkurencieschopnosti [2025]
- Únia zručností [1. štvrtrok 2025]
- Plán pre kvalitné pracovné miesta [4. štvrtrok 2025]
- Iniciatíva na zaistenie prenosnosti zručností [2026]

3. Záver

Prioritou nasledujúcich rokov musí byť obnova konkurencieschopnosti Európy.

Európa má všetky predpoklady na to, aby bola konkurencieschopná v globálnej ekonomike zajtrajška, ale je potrebné urýchlene zmeniť rýchlostný stupeň. Musí využiť svoje silné stránky a rýchlo využiť vlastnú cestu k rastu produktivity založenom na inováciách smerom k budúcnosti neutrálnej z hľadiska klímy. Kompas konkurencieschopnosti smeruje k EÚ, v ktorej môžu inovátori rýchlo uvádzať výrobky na trh a spoločnosti majú jednoduchý prístup k financovaniu vďaka integrovanému a efektívnemu súkromnému

kapitálovému trhu v celej EÚ, kde môže startup umiestniť a rozšíriť svoje aktivity – či už ide o tovar alebo služby – v ktorejkoľvek časti jednotného trhu; kde primeraný podiel špičkových svetových hráčov v technologicky vyspelých odvetviach tvoria Európania a kde výrobné odvetvia a poľnohospodári úspešne spájajú konkurencieschopnosť s prechodom na nízkouhlíkovú a udržateľnú výrobu; kde sa pracovníci môžu rozvíjať na kvalitných pracovných miestach a spoliehať sa na trvalú sociálnu ochranu a záchranné siete; kde majú všetci zákazníci prístup k cenovo dostupnej, čistej energii a produktom kedykoľvek a kdekoľvek ich potrebujú vďaka jednému z najväčších kontinentálnych trhov a sieťovej infraštruktúre na svete; kde EÚ a členské štáty využívajú svoju kolektívnu váhu na to, aby konali spoločne a znížili nadmernú závislosť.

V kompase sa navrhuje nový prístup ku konkurencieschopnosti, ktorý spája priemyselné politiky, investície a reformy, zjednotené okolo spoločnej vízie. Každá zložka posilňuje tú druhú. Reformy na prehĺbenie jednotného trhu sú potrebné na to, aby priemyselné politiky a investície priniesli plný účinok, rozšírili veľkosť trhu, uľahčili podnikom rozširovanie ich činnosti a udržali zdravý konkurenčný tlak v prospech podnikov a pracovníkov. Základom tohto prístupu je rozsiahle úsilie o zjednodušenie a nový rámec riadenia na koordináciu činností na úrovni EÚ a členských štátov.

Konkurencieschopnosť nie je zodpovednosťou len na úrovni EÚ. Inštitúcie EÚ, národné vlády, regionálne orgány a aj podniky musia na túto výzvu reagovať **spoločným úsilím** a posunúť záväzok a spoluprácu na novú úroveň. Nástroj na koordináciu v oblasti konkurencieschopnosti bude kľúčovým nástrojom na dosiahnutie strategických priorít. Pri realizácii tohto programu bude Komisia úzko a pravidelne uskutočňovať konzultácie so zainteresovanými stranami s cieľom identifikovať prioritné oblasti, ktoré vyvolávajú obavy, a nájsť riešenia na uľahčenie podmienok podnikania. Sociálny dialóg bude aj naďalej základom.

Kompas poslúži ako rámec činnosti Komisie počas celého jej tohto funkčného obdobia. Na zvýšenie konkurencieschopnosti neexistuje rýchle riešenie. Niektoré z opatrení kompasu sa budú predložené rýchlo a môžu rýchlo priniesť hmatateľné účinky. Mnohé z nich však prinesú výsledky v strednodobom horizonte a budú si vyžadovať stabilný kurz. Pokrok dosahovaný v rámci kompasu konkurencieschopnosti sa bude každoročne monitorovať a oznamovať prostredníctvom výročnej správy o jednotnom trhu a konkurencieschopnosti.

Čas na využitie príležitostí sa kráti. EÚ sa musí rozhodnúť, či bude konať jednotne v záujme budúcnosti v znamení udržateľnej prosperity pre všetkých alebo sa zmieri s rozdelením a hospodárskym úpadkom.

Komisia vyzýva Európsky parlament, Radu, Európsku radu a sociálnych partnerov, aby schválili kompas konkurencieschopnosti a aktívne prispeli k realizácii iniciatív, ktoré obsahuje.